

Teologická
fakulta
Faculty
of Theology

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra etiky, psychologie a charitativní práce

Bakalářská práce

Specifika čerpání příspěvku na péči v domě s pečovatelskou službou

Vedoucí práce: Mgr. Markéta Elich, Ph.D.

Autor práce: Karolína Kochová, DiS.

Studijní obor: Sociální a charitativní práce (kombinované studium)

Ročník: 4

2019

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích 29.3.2019

.....

Ráda bych touto cestou poděkovala všem, kteří mi pomohli při psaní této bakalářské práce. Velice děkuji vedoucí mé práce Mgr. Markétě Elich, Ph.D. za odborné vedení, její cenné rady, připomínky a veškerý přístup při psaní této práce. Dále děkuji své rodině za velkou podporu a trpělivost.

Obsah

Úvod.....	5
1 Pečovatelská služba	8
1.1 Význam, poslání a cíle pečovatelské služby	8
1.2 Sociální práce s uživateli pečovatelské služby.....	10
1.2.1 Určení potřeb uživatelů služby	10
1.2.2 Individuální plánování	13
1.2.3 Úloha sociálního pracovníka	14
1.3 Základní a fakultativní činnosti pečovatelské služby.....	15
1.4 Úhrada nákladů za pečovatelskou službu	16
1.4.1 Příspěvek na péči	17
2 Využití příspěvku na péči v pečovatelské službě Města Větrní	23
2.1 Cíl práce a výzkumné otázky	23
2.2 Popis metody a techniky sběru dat.....	23
2.3 Popis výzkumného terénu a vzorku respondentů.....	26
2.3.1 Popis výzkumného terénu	26
2.3.2 Popis vzorku respondentů.....	28
2.4 Prezentace získaných dat.....	30
2.5 Vyhodnocení výsledků	43
Diskuze	46
ZÁVĚR	51
Seznam použitých zdrojů.....	53
Seznam příloh	56
Příloha I. - Sazebník úhrad za poskytnutou pečovatelskou službu Města Větrní.....	57
Abstrakt.....	59
Abstract.....	60

Úvod

Tématem mé bakalářské práce jsou „specifika čerpání příspěvku na péči v domě s pečovatelskou službou“. K volbě tohoto tématu mě vedlo mé zaměstnání. Od roku 2003, tedy již šestnáctým rokem, pracuji u pečovatelské služby Města Větrní na Českokrumlovsku. V roce 2015 jsem zakončila studium na Vyšší odborné škole sociální v Prachaticích a tehdy bylo tématem mé absolventské práce „Využívání služeb seniory v domě s pečovatelskou službou ve Větrní“. Cílem mé tehdejší práce bylo porovnat, jak využívají nabízené služby uživatelé pobírající příspěvek na péči s uživateli, kteří příspěvek na péči nepobírali. Proto jsem se rozhodla, že na toto téma navážu a zjistím k této problematice v našem zařízení více informací, které následně využijeme pro rozvoj organizace. U pečovatelské služby pracuji jako vedoucí pracovník a mou práci je převážně administrativa. Např. sepisuji s budoucími uživateli žádosti o pečovatelskou službu, vyhotovuji smlouvy o poskytování pečovatelské služby, zakládám uživatelům karty, kontroluji individuální plánování, pracuji s rodinou uživatele a v neposlední řadě zpracovávám vyúčtování služeb. Toto téma je mi blízké, protože s našimi uživateli vyplňuji žádosti o příspěvek na péči a celou záležitost s nimi od počátku do konečné fáze procházím. Domnívám se, že mé profesionální zkušenosti mi při zpracování této práce pomohou.

V bakalářské práci budu analyzovat data pouze z jednoho zařízení sociálních služeb, tedy pečovatelské služby, jehož zřizovatelem je Město Větrní. Nepůjde zde o statistické srovnání s jinými zařízeními či celostátní statistiky. I když je problematika příspěvku na péči již několik let stále aktuálním tématem, někteří lidé nevědí, k čemu je vlastně tento příspěvek určen. Při výběru tématu mé práce hrála velkou roli má zvědavost. Všeobecně se ví, že lidé tuto sociální dávku vnímají spíše jako přilepšení ke svému důchodu. Např. naše zařízení má i uživatele, kteří mají důchod pod 10.000 Kč. Náklady se stále zvyšují, důchody sice mírně rostou, od ledna příštího roku by se důchody měly zvýšit průměrně o 900,-Kč, ale na péči těmito lidem již moc nezbyvá. Našimi uživateli jsou víceméně senioři, a to mladí, starší, ale i velmi staří, kteří příspěvek na péči pobírají, ale spíše si tyto peníze šetří. V mnoha případech není příspěvek na péči použit k účelu, ke kterému je určen. Domnívám se, že to není jen má zkušenost, ale i dalších pracovníků sociálních služeb. Absolvovala jsem v rámci mého zaměstnání několik školení na toto téma a názory kolegů byly shodné.

Bakalářská práce se v první části věnuje teoretickým východiskům daného tématu. Nejprve se zaměřím na pečovatelskou službu, kde popíši její legislativní vymezení, význam, poslání a cíle. Pečovatelská služba je vhodným pomocníkem pro ty, kteří potřebují pomoc od jiné osoby v jejich přirozeném prostředí a nemusí tak opustit svůj domov a hledat jiné sociální zařízení, které by jim péči zajistilo. V této podkapitole zmíním, že zásadní význam pro seniora má jeho rodina, která by měla v ideálním případě potřebnou péči zajistit. Dále popíši sociální práci s uživateli pečovatelské služby, především, co senior ve svém životě potřebuje a jak tyto potřeby určit a naplnit. K tomu mi bude nápomocna Masloova hierarchická stupnice potřeb. S potřebami

v sociální práci souvisí individuální plánování, kdy se právě na základě potřeb uživatel a jeho klíčový pracovník dohodnou společnými silami na stanovení cíle, kterého by uživatel rád dosáhl a společnou cestou jej plní. Individuální plánování má směřovat k postupování této služby tak, aby byli cíle naplněny. Klíčový pracovník zaujímá v životě uživatele velmi důležité místo, protože je to právě on, který je s uživatelem v každodenním kontaktu. Dále se zaměřím na to, jaké činnosti pečovatelská služba dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách poskytuje a jaké úkony může uživatel služby využívat. Důležitou kapitolou bude úhrada nákladů za pečovatelskou službu, kde se zaměřím na sociální dávku – příspěvek na péči. Obecně objasním princip této státní sociální dávky, k jakému účelu a komu je tato dávka určena. Popíši jeho právní úpravu, jaké jsou podmínky nároku na tuto sociální dávku, stupně závislosti, kdy se posuzuje deset základních životních potřeb. Vysvětlím, jak probíhá řízení o příspěvek na péči od počátku do konečné fáze a jak se kontroluje jeho využívání. Dále zmíním, kdo může být příjemci příspěvku možným poskytovatelem pomoci a jaké by mělo být využití příspěvku. Teoretická východiska se opírají o odbornou knižní literaturu, časopisecké zdroje zaměřené na sociální práci, ověřené internetové zdroje, zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a vyhlášku č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Ve výzkumné části, která je nazvána „využití příspěvku na péči v pečovatelské službě Města Větrní“, popíši jaké jsou cíle mé práce a stanovím si výzkumné otázky. Cílem mé práce je zjistit, jakým způsobem uživatelé pečovatelské služby domu s pečovatelskou službou ve Větrní, kteří pobírají příspěvek na péči, využívají nabízené služby a kolik za ně v průměru měsíčně zaplatí. Dílčím cílem je zjistit, kdo jiný těmto konkrétním uživatelům další péči zajišťuje.

Analýzu dat provedu metodou terénního výzkumu a matematicko – statistickou metodou. Jako technika bude zvolena technika písemných pramenů, a to analýza úředního dokumentu. Z dokumentace vyhledám, utřídím a analyzuji data vedoucí k objasnění výzkumných otázek. Hlavním zdrojem budou údaje z dokumentů pečovatelské služby, a to ze vstupního dotazníku pro uživatele pečovatelské služby, ze smlouvy o poskytování pečovatelské služby, z individuálních plánů a z přehledu jednotlivých úkonů u uživatelů pečovatelské služby.

Další kapitola bude věnována pečovatelské službě Města Větrní, její historii, poslání, a především místu výzkumného šetření, což bude dům s pečovatelskou službou. Výzkumný vzorek bude tvořit všech dvacet uživatelů, kteří žijí v domě s pečovatelskou službou a pobírají příspěvek na péči. Data budou analyzována za celý předešlý rok 2018. Údaje o jednotlivých uživatelích zpracuji pro přehlednost do tabulek. Každá tabulka bude obsahovat pohlaví, věk, stupeň závislosti a tím spojenou výši příspěvku na péči. Budou zde specifikovány úkony, které uživatelé služby využívali a četnost těchto úkonů. Bude zde uvedena průměrná měsíční částka, kterou uživatelé za tyto úkony zaplatili. Tabulka bude také obsahovat, jaká je další potřebná péče o dané uživatele a ta bude doplněna též o četnost péče.

S ohledem na ochranu osobních údajů, bude u tabulek uživatelů označení respondent č. 1 – respondent č. 20. Na závěr shrnu, jak se podařilo mé výzkumné otázky objasnit, výsledky zasazuji do kontextu a formuluji přínos práce.

1 Pečovatelská služba

Legislativní úprava sociálních služeb je ukotvena zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a prováděcí vyhláškou č. 505/2006 Sb., kterou jsou prováděny některá ustanovení zákona č. 108/2006 Sb. V rámci sociální reformy z 1. ledna 2012 byla dne 30.11.2012 přijata vyhláška 391/2011, kterou se vyhláška č. 505/2006 Sb. mění.¹

Na evropské úrovni je významným dokumentem Bílá kniha. Jedná se o knihu mající charakter doporučení. V oblasti sociálních služeb jsou prostřednictvím Bílé knihy hledány otázky a problémy daného sektoru s následnou formulací souboru různých doporučení vedoucích ke zkvalitnění sociálních služeb.²

1.1 Význam, poslání a cíle pečovatelské služby

Základním předpokladem kvalitního života každého člověka je zdraví, které je Světovou zdravotnickou organizací definován jako „stav úplné fyzické, psychické a sociální pohody, nejen jako nepřítomnost nemoci.“ V současné době je stárnutí populace jedním z nejvýznamnějších demografických rysů, kdy dochází k nárůstu podílu osob starších 60 let se současným snižováním počtu osob mladších 15 let a dochází tedy ke změnám ve struktuře obyvatel. Poměrně velké procento seniorů potřebuje pro zajištění svých potřeb péči druhé osoby. Rodinní příslušníci tuto funkci ve většině případů z různých důvodů neplní a pečovatelská služba je tedy stále více žádanou a potřebnou službou.³

Pečovatelská služba je terénní nebo ambulantní služba státního nebo soukromého sektoru poskytována osobám, u kterých došlo z důvodu věku, zdravotního či mentálního postižení, chronického onemocnění a jiných, ke snížení soběstačnosti, schopnosti sebepéče a péče o domácnost.⁴

Zejména se jedná o poskytování služeb v domácnosti, přičemž domácností se zde rozumí také byt v domě s pečovatelskou službou, což je dle § 10 zákona č. 102/1992 Sb. byt zvláštního určení, tzn. byt určený pouze osobám se zhoršeným zdravotním stavem, kteří potřebují pomoc druhých.⁵

Principem pečovatelské služby je poskytování konkrétních činností potřebným osobám a to pouze ve vymezeném čase, přičemž tento čas je určen na základě dohody

¹ Srov. PRUDKÁ, Š. *Sociální služby pro seniory v kontextu sociální politiky*, s. 19.

² Srov. Bílá kniha v sociálních službách: Konzultační dokument. *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Sociální služby*. [online]. 2003 [cit. 2019-03-04].

Dostupné na: https://www.mpsv.cz/files/clanky/736/bila_kniha.pdf

³ Srov. MLÝNKOVÁ, J. *Pečovatelské služby: učebnice pro obor sociální péče - pečovatelská činnost*, s. 11.

⁴ Srov. Tamtéž, s. 93.

⁵ Srov. HOLMEROVÁ, I. *Průvodce vyšším věkem: manuál pro seniory a jejich pečovatele*, s. 188.

mezi zadavatelem, osobou potřebnou a vykonavatelem, přičemž dojednání poskytování konkrétních úkonů je mezi klientem a poskytovatelem služby dojednáno smluvně.⁶

„Pečovatelská služba je klientovi poskytována tehdy, když ji potřebuje. Potřeby znamenají nedostatek nebo naopak nadbytek něčeho, co člověka nutí k takovým aktivitám, které mu umožní uspokojení potřeby a obnovení stavu rovnováhy vlastního organismu. Jedná se tedy o takové aktivity, které nutně člověk potřebuje k možnosti vlastního žití a vývoje.“⁷

Dle § 40 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a dle § 6 vyhl. MPSV č. 505/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů jsou pečovatelskou službou poskytovány základní úkony, jež jsou těmito zákony definovány. Jednou ze základních služeb je služba sociálního poradenství. Jedná se o základní sociální poradenství poskytované bez úhrady. Mezi základní úkony poskytované pečovatelskou službou patří:⁸

- „péče o svou vlastní osobu
- zajišťování osobní hygieny
- zajišťování stravy
- zajištění chodu domácnosti
- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím.“⁹

Zmíněné základní úkony je možné doplnit o úkony fakultativní. Jedná se o služby nadstandardní, poskytované podle individuálních potřeb uživatelů a na základě dobrovolného rozhodnutí poskytovatele služby. Zákon ani prováděcí předpisy nedefinují konkrétní fakultativní činnosti. Definují ovšem pravidla pro úhradu služeb a maximální výši úhrady¹⁰.

Poskytovatel pečovatelské služby je povinen mít písemně zpracované standardy kvality sociálních služeb a tyto dodržovat, přičemž kvalitu poskytovaných služeb a soulad mezi poskytovanými službami a zpracovanými standardy kvality kontroluje inspekce. Co se týče financování služby jedná se o podporu z více zdrojů, a tedy z úhrad uživatelů, ze státního rozpočtu, z účelových dotací obcí nebo krajů, z fondů EU či z grantů.¹¹

Samotná podoba pečovatelské služby vyplývá z potřeb uživatelů a pro její rozvoj je poměrně významným komunitní plánování sociálních služeb spolu s vytvářením střednědobých plánů jednotlivých krajů. Pečovatelská služba zastává princip

⁶ Srov. Pečovatelská služba. *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Sociální služby* [online]. 10.8.2017 [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://www.mpsv.cz/cs/18661>

⁷ HAUKE, M. *Pečovatelská služba a individuální plánování: praktický průvodce*, s. 125.

⁸ Srov. Tamtéž, s. 125.

⁹ Srov. Tamtéž, s. 48.

¹⁰ Srov. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. *Sbírka zákonů*. [online]. 14. 3. 2006. [cit. 2019-02-15.]. § 40. Dostupné na: <https://zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>

¹¹ Srov. KOLEKTIV AUTORŮ. *Pečovatelská služba v České republice*, s. 31-35.

subsidiarity a deinsitucionalizace, tzn., že je uplatňována odpovědnost jedince a jeho rodiny a podpora státu přichází až v okamžiku, kdy jsou možnosti solidární pomoci vyčerpány. Cílem pečovatelské služby je tedy zajištění takové podpory, aby mohl senior co nejdéle zůstat ve svém přirozeném prostředí a nedošlo k jeho sociálnímu vyloučení.¹²

Zásadní význam má pro seniora jeho rodina, která v ideálním případě zajistí potřebnou péči. Pokud se rodina rozhodne o seniora pečovat, je podstatné, aby si její členové zjistili všechny potřebné informace a přehodnotili svůj dosavadní způsob života tak, aby byla poskytovaná péče skutečně přínosná a nedocházelo např. k izolaci a omezování sociálních kontaktů seniora pro nedostatečný čas členů rodiny. Vhodné je sestavení plánu péče, který bude funkční a jehož obsahem bude seznam přínosů jak pro seniora, tak pro pečující osoby. Mezi základní předpoklady efektivní péče rodinných příslušníků patří: chuť o seniora pečovat, umět pečovat a mít pro poskytování péče vhodné podmínky.¹³

1.2 Sociální práce s uživateli pečovatelské služby

Současná péče o seniory si klade za cíl zachovat v co největší možné míře autonomii, soběstačnost a sebeobsahu seniora v jeho přirozeném prostředí. Aby byly služby poskytované seniorům kvalitní, je důležité uspokojování jejich potřeb, a to nejen potřeb základních tedy nižších, ale také těch vyšších, jejichž uspokojování je mnohdy opomíjeno. Následkem působení negativních aspektů, může být ztráta autonomie seniora, ztráta jeho soukromí a přílišně sociální kontakt vedoucí k jeho závislosti na sociální službě. Při sociální práci je tedy důležité přistupovat k uživatelům individuálně s ohledem na potřeby každého konkrétního člověka.¹⁴

V procesu uzdravování má nezastupitelnou úlohu psychická pohoda jedince, která je dle různých vědeckých studií vyšší v domácím prostředí, kde je zachována seniorova individualita. Péče v domácím prostředí znamená menší riziko nozokomiálních nákaz, což je velkým pozitivem.¹⁵

1.2.1 Určení potřeb uživatelů služby

Pro seniory je uspokojování svých potřeb stejně důležité jako pro kohokoli jiného. Senioři často potřebují pomoc druhé osoby, přičemž potřeba péče nemusí nutně souviset s věkem, ale s poklesem funkčních schopností a soběstačnosti. Jestliže dojde k narušení rovnováhy mezi nároky prostředí a schopností člověka tyto nároky zvládat, objeví se problémy v oblasti sociálního fungování. Neuspokojování potřeb má za následek strádání a deprivaci, přičemž se může jednat o strádání na úrovni duševní i fyzické.¹⁶

¹² Srov. KOLEKTIV AUTORŮ. *Pečovatelská služba v České republice*, s. 36-37.

¹³ Srov. PŘIBYL, H. *Lidské potřeby ve stáří*, s. 15-16.

¹⁴ Srov. MARKOVICOVÁ, M. *Vzájemná spolupráce rodin a pobytových zařízení sociálních služeb. Ošetřovatelská péče*, s. 4.

¹⁵ Srov. BUKÁČKOVÁ, J. *Domácí péče u nás. Ošetřovatelská péče*, s. 5.

¹⁶ Srov. HROZENSKÁ, M. a D. DVOŘÁČKOVÁ. *Sociální péče o seniory*, s. 19.

Podle Maslowa existuje hierarchické uspořádání potřeb, které rozděluje potřeby na úrovni fyziologické a psychosociální, přičemž potřeby psychosociální nabývají na důležitosti až po alespoň částečném uspokojení potřeb základních ležících na nižší úrovni.¹⁷ U seniorů dochází v životních potřebách ke změnám, kdy jsou v popředí potřeby zdraví, klidu, spokojenosti a bezpečí a také potřeba být bez bolesti. Ve výsledku to znamená, že se senioři v Maslowově hierarchii v podstatě vrací dolů.¹⁸

Maslow uspořádal potřeby do pěti kategorií uspořádaných hierarchicky podle stupně důležitosti:

1. potřeby fyziologické (výživa, vylučování, dýchání, spánek, odpočinek, pohyb hygiena, fyzický kontakt aj.),
2. potřeba jistoty a bezpečí,
3. potřeby sociální (potřeba informovanosti, sounáležitosti a lásky),
4. potřeba autonomie,
5. potřeba seberealizace.¹⁹

Všechny zmíněné potřeby spolu navzájem souvisí a dohromady tvoří jeden celek a neuspokojení jedné potřeby může mít za následek problematické uspokojování potřeb jiných. V případě neuspokojení fyziologických potřeb nemohou být uspokojeny potřeby ve vyšších stupních. Je důležité zmíněnou propojenost potřeb vnímat a předcházet tak jejich případnému opomíjení, ke kterému může docházet např. při procedurálním přístupu pracovníka, který může jednotlivé potřeby vnímat izolovaně bez ohledu na možnou souvislost s potřebami jinými.²⁰

Podle Vágnerové dochází ve stáří ke změnám ve vnímání významu jednotlivých potřeb či způsobu jejich uspokojení. U seniorů dochází k poklesu potřeby nových podnětů a zkušeností, a naopak ke zvýšení potřeby jistoty a stability. Senioři se často cítí více ohroženi, což vede ke zvýšení potřeby jistoty a bezpečí. Pro starého člověka je také důležité smířit se se skutečností, že je závislý na pomoci druhých. Nejhůře naplňovanou potřebou ve stáří je dle Vágnerové potřeba seberealizace. Jedná se o potřebu související se smyslem života a pro její uspokojování je důležité, aby i ve stáří zůstal člověk aktivní. Zde je velice vhodná motivace prostřednictvím různých aktivizačních a zájmových činností.²¹

Pro starého člověka je důležité někam patřit, mít své místo, být v kontaktu s druhými lidmi, a především pak neztratit kontakt s rodinou a přáteli. Znamená to pro člověka určitou jistotu toho, že není sám a opuštěný, přičemž do tohoto okruhu lidí jsou řazeni

¹⁷ Srov. HARTL, P. a H. HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*, s. 444-445.

¹⁸ Srov. MARKOVICOVÁ, M. *Vzájemná spolupráce rodin a pobytových zařízení sociálních služeb. Ošetrovatelská péče*, s. 4-5.

¹⁹ Srov. GEIST, B. *Sociologický slovník*, s. 224.

²⁰ Srov. MUSIL, L. *Ráda bych Vám pomohla, ale--: dilemata práce s klienty v organizacích*, s. 112-113.

²¹ Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*, s. 321-326.

také sociální pracovníci, s nimiž jsou staří lidé v pravidelném a častém kontaktu v rámci poskytování sociálních služeb.²² Pro seniora je důležité být respektován a uznáván tak, aby byla posilována jeho sebeúcta. Je tedy důležité dávat starému člověku najevo, že je užitečný a může svobodně rozhodovat o svém životě.²³

Povinností poskytovatele pečovatelské služby je dle zákona o sociálních službách individuální plánování průběhu sociální služby. Na individuálním plánování se aktivně podílí uživatel služby a jeho prostřednictvím je sledován uživatelův osobní cíl a změny v jeho sociální situaci. Základem individuálního plánování je jednání se zájemcem o službu neboli sociální šetření, jehož prostřednictvím jsou zjišťovány informace přispívající k lepší adaptaci uživatele a zahájení individuálního plánování.²⁴

Cílem jednání se zájemcem o službu je, mimo poskytnutí poradenství a informací o sociální službě, především zjištění potřeb zájemce, kdy tyto jsou zjišťovány v jeho přirozeném prostředí s následným posouzením jejich možného naplnění sociální službou.²⁵ U zájemce o službu jsou zjišťovány sebeobslužné schopnosti, schopnosti v péči o domácnost, běžné denní schopnosti, schopnosti při komunikaci a orientace.²⁶

Potřeby uživatelů mohou být sociálním pracovníkem zjišťovány rozhovorem, pozorováním chování a prostředí uživatele a prostřednictvím standardizovaných diagnostických testů, na jejichž základě je možné stanovení stupně závislosti při každodenních činnostech, sebeobsluže a také úroveň kognitivních funkcí.²⁷ Mezi testy používané pro zjištění míry soběstačnosti osoby se používají Barthelové testy základních všedních činností, kterým je zjišťována míra závislosti osoby na pomoci druhé osoby při provádění několika základních činností (najedení a napití, oblékání, koupání a osobní hygiena, kontinence stolice a moči a používání WC, přesun z lůžka na židli, chůze po rovině a po schodech) a test instrumentálních všedních činností, který je orientován na zjišťování činností potřebných pro nezávislý život (telefonování, transport, nakupování, vaření, domácí práce, užívání léků a finance).²⁸

Nešporová, Svobodová, Vodičková (2008) ve svém textu zmiňují „*tendenci potřeb vládnout či dominovat. Tato tendence je zapříčiněna aktuálně neuspokojenými potřebami a naše chování je pak těmito neuspokojenými potřebami určováno.*“²⁹ Dle Malíkové (2011) mají v základu všichni lidé potřeby stejné a rozdíly mohou být tvořeny

²² Srov. MUSIL, L., K. KUBALČÍKOVÁ a O. HUBÍKOVÁ. *Kultura poskytování osobních sociálních služeb: případová studie Pečovatelské služby : zpráva z druhé fáze výzkumu*, s. 39

²³ Srov. HAŠKOVCOVÁ, H. *Fenomén stáří*, s. 139.

²⁴ Srov. CHLOUPKOVÁ, S. *Jednání se zájemcem o službu sociální péče od A do Z*, s. 21.

²⁵ Srov. Tamtéž, s. 55-61.

²⁶ Srov. HAUKE, M. *Pečovatelská služba a individuální plánování: praktický průvodce*, s. 49.

²⁷ Srov. JANEČKOVÁ H. Sociální práce se starými lidmi. In MATOUŠEK, O., P. KODYMOVÁ a J. KOLÁČKOVÁ, ed. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*, s. 172.

²⁸ Srov. HAUKE, M. *Pečovatelská služba a individuální plánování: praktický průvodce*, s. 50.

²⁹ CHLOUPKOVÁ, S. *Jednání se zájemcem o službu sociální péče od A do Z*, s. 79.

intenzitou, frekvencí nebo rozsahem, z čehož vyplývá, že při zjišťování potřeb seniorů nejsou v podstatě zkoumány změny ve struktuře potřeb, ale v jejich důležitosti.³⁰

1.2.2 Individuální plánování

Individuální plánování vychází vždy z individuálních možností a schopností konkrétního uživatele tak, aby bylo dosaženo maximální možné samostatnosti a nezávislosti uživatele a je definováno standardem č. 5 a je jedním z nejdůležitějších nástrojů v zajištění kvality poskytovaných služeb, jehož kritéria jsou vymezena vyhláškou 505/2006 Sb., která stanovuje poskytovateli služby povinnost mít písemně zpracovaná pravidla a metodiku individuálního plánování tak, aby byla skutečně funkční a aby se na individuálním plánování aktivně podílel sám uživatel sociální služby. Individuální plánování má směřovat k poskytování sociální služby takovým způsobem, aby byly naplňovány dohodnuté cíle, které mají být spolu s klíčovým pracovníkem průběžně hodnoceny.³¹

Nejvíce informací o uživateli má jeho rodina a měla by tedy být do individuálního plánování zapojena. Motivace členů rodiny podílet se na procesu individuálního plánování je ovšem poměrně nízká, což může být zapříčiněno jednak nedostatečnou komunikací mezi rodinou a personálem a nefunkční koncepcí způsobu podpory a umožnění participace rodin.³²

Cíle individuálního plánování:

- poskytování sociální služby v co největší míře zájmu uživatele
- přizpůsobení sociální služby specifickým podmínkám, požadavkům, možnostem a schopnostem uživatele
- zapojení uživatele do procesu individuálního plánování a poskytování služby.³³

Sociální pracovník může v rámci individuálního plánování využít metodu pozorování, analýzu dokumentace a rozhovor, jejichž prostřednictvím je zjišťován osobní cíl uživatele. Tento cíl může být buď dlouhodobý, nebo krátkodobý. V obou případech je ovšem důležité stanovení způsobu naplnění, tzn. kdo naplnění zajistí, do kdy bude cíl naplněn, kde se bude činnost odehrávat a proč je to pro uživatele důležité.³⁴

Výsledkem individuálního plánování služeb s uživatelem je individuální plán péče, který stanovuje problémy uživatele a postupné kroky vedoucí ke zlepšení aktuálního

³⁰ Srov. CHLOUPKOVÁ, S. *Jednání se zájemcem o službu sociální péče od A do Z*, s. 79.

³¹ Srov. Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. [online]. 29. 11. 2006. [cit. 2019- 02 -15.].

Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/zakony/sbirka-zakonu/vyhlaska-ze-dne-7-cervence-2016-kterou-se-meni-vyhlaska-c-5052006-sb-kterou-se-provadeji-nektera-ustanoveni-zakona-o-socialnich-sluzbach-ve-zneni-pozdejsich-predpisu-21158.html>

³² Srov. MARKOVICSOVÁ, M. *Vzájemná spolupráce rodin a pobytových zařízení sociálních služeb. Ošetrovatelská péče*, s. 4-5.

³³ Srov. HAUKE, M. *Pečovatelská služba a individuální plánování: praktický průvodce*, s. 16.

³⁴ Srov. Tamtéž, s. 83-102.

stavu a kvality života.³⁵ Uživatel je rovnocenným partnerem poskytovatele sociálních služeb, který má právo sám zhodnotit a rozhodnout, jestli mu poskytovaná služba vyhovuje a pomáhá a do jaké míry naplňuje jeho očekávání. Uživatel zná svá práva a povinnosti.³⁶

1.2.3 Úloha sociálního pracovníka

V rámci procesu individuálního plánování je konkrétnímu uživateli určen klíčový pracovník, kterým může být pracovník v sociálních službách nebo sociální pracovník. Jedná se o koordinátora péče a podpory, jehož cílem je podpora uživatele v jeho životě, poskytování poradenství na žádost uživatele a nabízení možných řešení situace uživatele. Klíčový pracovník by měl být schopen nabízet a poskytovat takovou míru podpory, kterou uživatel skutečně potřebuje, tzn., že podporu neposkytuje větší, než je potřeba. Při práci by nemělo docházet k přebírání zodpovědnosti za uživatele. Klíčový pracovník uživatele nesoudí a bere vážně jeho přání.³⁷

Klíčový pracovník je s uživatelem v každodenním kontaktu a představuje pro seniora a jeho rodinu zdroj informací, emoční podporu a průvodce sociálními službami. Základem kvalitní práce klíčového pracovníka je předpoklad dostatečné nabídky služeb.³⁸ V rámci své činnosti pomáhá klíčový pracovník uživateli formulovat jeho potřeby, priority a osobní cíle a poskytuje mu dostatečnou a předem dohodnutou podporu směřující k naplnění těchto cílů. Projednává s uživatelem jeho spokojenost s poskytovanými službami a v případě potřeby vyjednává případná řešení při nespokojenosti.³⁹

Pečovatel zajišťuje ošetrovatelskou a sociální péči. Především se jedná o činnosti poskytované v domácím prostředí seniora, jejichž cílem je saturace základních životních potřeb, doprovody k lékaři, na úřady či na nákup. Pečovatel dále pomáhá uživateli se zajištěním potravy či hygienické péče.⁴⁰

Vyhláška 505/2006 Sb. stanovuje výčet kompetencí a výkonů pečovatele, kterými jsou:

- osobní asistence (...),
- nácvik dovedností pro zvládnání péče o vlastní osobu, nácvik soběstačnosti,
- pomoc při obstarávání osobních záležitostí (...),
- péče o domácnost klienta (...),

³⁵ Srov. JANEČKOVÁ H. Sociální práce se starými lidmi. In MATOUŠEK, O., P. KODYMOVÁ a J. KOLÁČKOVÁ, ed. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*, s. 182.

³⁶ Srov. HAUKE, M. *Pečovatelská služba a individuální plánování: praktický průvodce*, s. 16.

³⁷ Srov. Tamtéž, s. 75-78.

³⁸ Srov. JANEČKOVÁ H. Sociální práce se starými lidmi. In MATOUŠEK, O., P. KODYMOVÁ a J. KOLÁČKOVÁ, ed. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*, s. 173.

³⁹ Srov. BICKOVÁ, L. *Individuální plánování a role klíčového pracovníka v sociálních službách*, s. 23-24.

⁴⁰ Srov. MLÝNKOVÁ, J. *Pečovatelství: učebnice pro obor sociální péče - pečovatelská činnost*, s. 12-13.

- průvodcovské a předčitatelské služby,
- provádění fyzioterapeutické péče (...),
- edukační (...) činnosti (...),
- zprostředkování návazné péče,
- pomoc při vytváření integrační strategie a plánů začlenění jednotlivce či etnické skupiny do společnosti (...).
- kontakt s rodinou a nejbližšími osobami klienta.⁴¹

1.3 Základní a fakultativní činnosti pečovatelské služby

Základní služby jsou vyjmenovány v § 35 odst. 1 zákona 108/2006 Sb., kde je dále poskytovatelům sociálních služeb stanovena povinnost tyto služby poskytovat. Pokud zákon nestanoví jinak jsou základní služby jsou poskytovány za úhradu. Fakultativní služby definuje § 77 zákona 108/2006 Sb., přičemž taxativní výčet konkrétních činností není zákonem stanoven. Na úhradu fakultativních služeb není možné využít příspěvek na péči.⁴²

V rámci pečovatelské služby jsou poskytovány tyto základní činnosti a úkony:

a) *„Pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu:*

- *pomoc a podpora při podávání jídla a pití,*
- *pomoc při oblékání a svlékání včetně speciálních pomůcek,*
- *pomoc při prostorové orientaci, samostatném pohybu ve vnitřním prostoru,*
- *pomoc při přesunu na lůžko nebo vozík;*

b) *Pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu:*

- *pomoc při úkonech osobní hygieny,*
- *pomoc při základní péči o vlasy a nehty,*
- *pomoc při použití WC;*

c) *Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy:*

- *zajištění stravy odpovídající věku, zásadám racionální výživy a potřebám dietního stravování,*
- *dovoz nebo donáška jídla,*
- *pomoc při přípravě jídla nebo pití,*
- *příprava a podání jídla a pití;*

d) *Pomoc při zajištění chodu domácnosti:*

- *běžný úklid a údržba domácnosti,*
- *údržba domácích spotřebičů, pomoc při zajištění velkého úklidu domácnosti, například sezónního úklidu, úklidu po malování,*
- *donáška vody,*

⁴¹ Srov. MLÝNKOVÁ, J. *Pečovatelské služby: učebnice pro obor sociální péče - pečovatelská činnost*, s. 13-14.

⁴² Srov. ČÁMSKÝ, P., J. SEMBDNER a D. KRUTILOVÁ. *Sociální služby v ČR v teorii a praxi*, s. 26.

- *topení v kamnech včetně donášky a přípravy topiva, údržba topných zařízení,*
 - *běžné nákupy a pochůzky,*
 - *velký nákup, například týdenní nákup, nákup ošacení a nezbytného vybavení domácnosti,*
 - *praní a žehlení ložního prádla, popřípadě jeho drobné opravy,*
 - *praní a žehlení osobního prádla, popřípadě jeho drobné opravy;*
- e) *Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím:*
- *doprovázení dětí do školy, školského zařízení, k lékaři a doprovázení zpět,*
 - *doprovázení dospělých do školy, školského zařízení, zaměstnání, k lékaři, na orgány veřejné moci a instituce poskytující veřejné služby a doprovázení zpět“.*⁴³

1.4 Úhrada nákladů za pečovatelskou službu

„Výše nákladů za poskytované sociální služby je stanovena ve smlouvě mezi poskytovatelem a uživatelem uzavřené podle § 91 zákona o sociálních službách, přičemž maximální výše úhrady za poskytování pečovatelské služby činí:

- *„130 Kč za hodinu podle skutečně spotřebovaného času nezbytného k zajištění úkonů, za úkony uvedené v § 6 odst. 1 písm. a) a b) a písm. c) bodech 3 a 4 a písm. d) bodech 1 až 6 a písm. e) vyhlášky; pokud poskytování těchto úkonů včetně času nezbytného ke jejich zajištění netrvá celou hodinu, výše úhrady se poměrně krátí;*
- *Za úkon – zajištění stravy – uvedený v § 6 odst. 1 písm. c) bodě 1 vyhlášky:*
 1. *170 Kč denně za poskytnutí celodenní stravy v rozsahu minimálně 3 hlavních jídel,*
 2. *75 Kč za oběd;*
- *30 Kč za úkon – dovoz nebo donáška jídla – uvedený v § 6 odst. 1 písm. c) bodě 2 vyhlášky;*
- *115 Kč za úkon – velký nákup – uvedený v § 6 odst. 1 písm. d) bodě 7 vyhlášky;*
- *70 Kč za kilogram prádla za úkony – praní a žehlení prádla – uvedené v § 6 odst. 1 písm. d) bodech 8 a 9 vyhlášky.“*⁴⁴

Ustanovení § 75 odst. 2 zákona o sociálních službách stanovuje osoby, kterým je pečovatelská služba poskytována bez úhrady. Výjimku tvoří náklady za stravu. Jedná se o rodiny se třemi nebo více dětmi do čtyř let věku, které se narodily současně, účastníky odboje, osoby účastníci se rehabilitace podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 47/1991 Sb., nebo osob u nichž bylo před dnem účinnosti zrušeno soudní rozhodnutí pro trestní činy, anebo osob jejichž výkon vazby nebo trestu odnětí svobody byl neoprávněný a trval minimálně dvanáct měsíců. Dále se

⁴³ KRÁLOVÁ, J. a E. RÁŽOVÁ. *Sociální služby a příspěvek na péči: komentář, právní předpisy*, s. 80-81.

⁴⁴ Tamtéž, s. 135.

toto týká osob zařazených do tábora nucených prací či pracovního útvaru nebo vojenského útvaru nucených prací, anebo v centralizačním klášteře s režimem obdobným táborům nucených prací. Bez úhrady je pečovatelská služba poskytována také pozůstalým manželům.⁴⁵

1.4.1 Příspěvek na péči

Základním nástrojem pro fungování systému sociálních služeb je poskytování sociální dávky – příspěvku na péči. Jedná se o státní sociální dávku, která uživateli sociálních služeb pomáhá posilovat jeho finanční soběstačnost.⁴⁶

Příspěvek na péči je financován Ministerstvem práce a sociálních věcí, z finančních zdrojů pro oblast sociálních služeb a je vyplácen prostřednictvím krajských poboček Úřadu práce, přímo osobám závislým na pomoci druhých. A dalším zdrojem financování je soukromá sféra, jedná se o dary, různé příspěvky a doplátky za některé poskytované služby.⁴⁷

Pešlová (2012) ve své knize uvádí, že příspěvek na péči je jakýmsi nástrojem, prostřednictvím něhož si mohou osoby závislé na pomoci druhých zvolit a následně využít takový způsob pomoci a podpory, který bude naplňovat jejich potřeby z hlediska individuality.⁴⁸

Základní myšlenkou příspěvku na péči je dle Průši (2007) to, aby si osoba závislá na pomoci mohla prostřednictvím příspěvku pokrýt zvýšené životní náklady spojené se zvýšenou potřebou péče. Mezi základní principy příspěvku patří jednak to, jak je již patrné z názvu, že jde pouze o „příspěvek“, který pomáhá pokrýt část nákladů na zajištění potřebné péče. Je předpokládáno, že si tato osoba zbytek nákladů na potřebnou péči uhradí i z jiných zdrojů, jako je např. starobní důchod, příspěvek od rodinných příslušníků, vlastní úspory a jiné. Dalším principem je to, že poskytnutí příspěvku významně zvyšuje samostatnost v rozhodování, jak zabezpečit své vlastní potřeby. A dále jeho poskytnutí závislé osobě umožňuje přesnější rozdělení veřejných prostředků tam, kde je péče skutečně potřeba.⁴⁹

Příspěvek na péči je sociální dávka, stanovená zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a vyhláškou č. 505/2006 Sb. a je určena k úhradě nákladů spojených s poskytováním sociální služby nezbytné pro zachování určitého standardu důstojného a kvalitního života. Dávka není určena osobě pečující, nýbrž pouze a přímo

⁴⁵ Srov. KRÁLOVÁ, J. a E. RÁŽOVÁ. *Sociální služby a příspěvek na péči: komentář, právní předpisy*, s. 135-136.

⁴⁶ Srov. Stručný průvodce zákonem o sociálních službách. *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Sociální služby* [online]. Praha, 2006. [cit. 2019-03-19].

Dostupné na: <https://www.mpsv.cz/files/clanky/3222/zlom170x170web.pdf>

⁴⁷ Srov. Národní strategie rozvoje sociálních služeb na období 2016-2025: Strategické a analytické dokumenty k sociálním službám. *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Sociální služby* [online]. Praha, 21.3.2016 [cit. 2019-03-27]. s. 20. Dostupné na: <https://www.mpsv.cz/files/clanky/29624/NSRSS.pdf>

⁴⁸ Srov. PEŠLOVÁ, R. *Právní průvodce pečujícími 2012*, s. 15.

⁴⁹ Srov. PRŮŠA, Ladislav. *Ekonomie sociálních služeb*, s. 75.

uživateli, jemuž je poskytována péče. Příspěvek je určen k úhradě nákladů potřebné pomoci bez ohledu na jejím poskytovateli, tzn., že se může jednat o registrovaného poskytovatele, rodinného příslušníka, blízkou osobu žijící ve společné domácnosti nebo důvěryhodnou osobu z okolí.⁵⁰

Právní úprava

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o sociálních službách).

Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen vyhláška č. 505/2006 Sb.).⁵¹

Podmínky nároku

Tento příspěvek je poskytován osobám z důvodu dlouhodobého nepříznivého zdravotního stavu, které jsou částečně nebo zcela závislé na pomoci jiné fyzické osoby, při péči o vlastní osobu a pro zajištění soběstačnosti při běžných denních činnostech, jako jsou například úkony spojené s přípravou a podáním stravy, úkony spojené se základní hygienou, oblékáním, pohybem a údržbou domácnosti.⁵²

Příspěvek na péči rozlišuje čtyři stupně závislosti na pomoci jiné osoby. Jednotlivé stupně vychází z počtu a typu úkonů péče o vlastní osobu a soběstačnosti, při nichž jedinec potřebuje každodenní pomoc a dohled.⁵³

Výše příspěvku na péči se odvíjí od stupně závislosti. U osob starších 18 let věku výše příspěvku činní:

- *„I. stupeň (lehká závislost) - 880,- Kč*
- *II. stupeň (středně těžká závislost) - 4.400,- Kč*
- *III. stupeň (těžká závislost) - 8.800,- Kč*
- *IV. stupeň (úplná závislost) - 13.200,- Kč.*⁵⁴

Podle § 9 odst. 1 zákona 108/2006, přílohy č. 1 prováděcí vyhlášky, jsou pro uznání stupně závislosti stanovena kritéria, kdy se hodnotí základní životní potřeby vycházející z Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví. Jedná se o deset základních životních potřeb:

- mobilita (vstávání, sedání, stoj, chůze používání dopravních prostředků),

⁵⁰ Srov. LATTENBERGOVÁ, M. Zbavení/omezení způsobilosti občana. *Ošetřovatelská péče*, s. 32.

⁵¹ Srov. Příspěvek na péči. *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Sociální služby* [online]. 2.8.2016. [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://portal.mpsv.cz/soc/ssl/prispevek>

⁵² Srov. MALÍKOVÁ, E. *Péče o seniory v pobytových zařízeních*, s. 43.

⁵³ Srov. LATTENBERGOVÁ, M. Zbavení/omezení způsobilosti občana. *Ošetřovatelská péče*, s. 33.

⁵⁴ Příspěvek na péči. *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Sociální služby* [online]. 2.8.2016. [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://portal.mpsv.cz/soc/ssl/prispevek>

- orientace (zrak, sluch, přiměřené duševní kompetence, orientace v čase a prostoru),
- komunikace (dorozumívání se, porozumění informacím, používání běžných komunikačních prostředků),
- stravování
- oblékání a obouvání,
- tělesná hygiena,
- výkon fyziologické potřeby,
- péče o zdraví (dodržování léčby),
- osobní aktivity (schopnost vstupovat do vztahů s druhými, denní program, volnočasové aktivity apod.),
- péče o domácnost (nakládání s penězi, nákupy, ovládání spotřebičů, udržování pořádku apod.).⁵⁵

Podle § 9 odst. 2 a 5 zákona 108/2006 a § 1 až § 2a - § 2c prováděcí vyhlášky se při hodnocení základních životních potřeb vychází z dlouhodobého nepříznivého zdravotního stavu, za což je považován stav omezující funkční schopnosti potřebné pro zvládnutí základních potřeb a trvající déle než jeden rok. Zvládnutí základních životních potřeb probíhá v domácím prostředí žadatele a pro uznání závislosti musí být patrná souvislost mezi poruchou funkčních schopností a ztrátou schopnosti zvládnout základní životní potřeby v přijatelném standardu. Hodnotí se tělesná struktura a tělesné funkce.⁵⁶ „K uznání neschopnosti zvládnout základní životní potřebu postačuje neschopnost zvládnout alespoň jednu z aktivit, kterými je blíže vymezena schopnost zvládnout příslušnou základní životní potřebu.“⁵⁷

Řízení o příspěvku na péči

Řízení o příspěvku na péči podléhá zákonu č. 500/2004 Sb., správního řádu. Řízení je zahájeno na základě písemné žádosti, kdy je podmínkou využití tiskopisu MPSV. V žádosti musí být uvedeny náležitosti, které definuje § 37 odst. 2 správního řádu – jméno a příjmení žadatele, datum narození, místo trvalého pobytu a další. V průběhu řízení o příspěvku je žadatel povinen podrobit se sociálnímu šetření prováděného sociálním pracovníkem krajské pobočky Úřadu práce a vyšetření zdravotního stavu, sdělit veškeré rozhodné skutečnosti a písemně ohlásit Úřadu práce případné změny související s žádostí o příspěvek na péči.⁵⁸

Cílem sociálního šetření je zjistit do jaké míry je jedinec schopen žít ve svém přirozeném prostředí samostatně, přičemž tímto prostředím se rozumí domácí prostředí, zařízení sociálních služeb i zdravotnické zařízení lůžkové péče. Sociální pracovník se při sociálním šetření zaměřuje na základní životní potřeby uvedené v příloze č. 1

⁵⁵ Srov. KRÁLOVÁ, J. a E. RÁŽOVÁ. *Sociální služby a příspěvek na péči: komentář, právní předpisy ...*, s. 21-22.

⁵⁶ Srov. Tamtéž, s. 23-24.

⁵⁷ Tamtéž, s. 23-24.

⁵⁸ Srov. Tamtéž, s. 56.

prováděcí vyhlášky: a) mobilita, b) orientace, c) komunikace, d) stravování, e) oblékání a obouvání, f) tělesná hygiena, g) výkon fyziologické potřeby, h) péče o zdraví, i) osobní aktivity, j) péče o domácnost.⁵⁹

Stupeň závislosti je posuzován OSSZ a to na základě žádosti krajské pobočky ÚP. Přičemž při posuzování je vycházeno z nálezu o zdravotním stavu, ze sociálního šetření a zjištěných potřeb, případně z výsledků funkčních vyšetření a vyšetření posuzujícího lékaře.⁶⁰

„Příspěvek na péči se vyplácí měsíčně, a to v kalendářním měsíci, za který náleží. Příspěvek na péči vyplácí krajská pobočka Úřadu práce, která je příslušná k rozhodování o příspěvku. Příspěvek se vyplácí v české měně převodem na platební účet určený příjemcem nebo poštovním poukazem.“⁶¹

Nárok na příspěvek vzniká dnem splnění podmínek. Nárok na výplatu příspěvku pak vzniká splněním podmínek pro nárok na příspěvek a může být vyplácen od počátku kalendářního měsíce v němž bylo řízení o příspěvek na péči zahájeno. V průběhu pobírání příspěvku je příjemce povinen ohlásit příslušné krajské pobočce ÚP veškeré změny týkající se pomoci a veškeré skutečnosti rozhodné pro nárok na příspěvek, jeho výši a výplatu, a to do osmi dnů od vzniku změny prostřednictvím příslušného formuláře.⁶²

Kontrola využívání příspěvku na péči

Krajská pobočka Úřadu práce je oprávněna provést kontrolu využívání příspěvku na péči, tzn. zjistit, zda je poskytnutý příspěvek osobou skutečně využíván pro zajištění potřebné pomoci a jeho využívání není v rozporu se zákonem. V rámci kontroly je zjišťován poskytovatel pomoci tzn., zda se jedná o osobu fyzickou nebo právnickou, přičemž tyto jsou uvedené v § 7 odst. 2 a zda je subjektem uvedeným v žádosti pomoc reálně poskytován-a. Kontrolován je také způsob a rozsah poskytované pomoci., které mají odpovídat stanovenému stupni závislosti. Při poskytování pomoci právnickou osobou je kontrolována smlouva mezi příjemcem příspěvku a poskytovatelem sociálních služeb. Při poskytování pomoci osobou fyzickou je zkoumána zdravotní způsobilost pečující osoby.⁶³

Poskytovatelé pomoci

- Poskytovatel sociálních služeb, který je zapsaný v registru sociálních služeb. Jedná se o pečovatelskou službu, odlehčovací službu, asistenční službu, domovy seniorů apod.,

⁵⁹ Srov. CHLOUPKOVÁ, S. *Jednání se zájemcem o službu sociální péče od A do Z*, s. 67-68.

⁶⁰ Srov. KRÁLOVÁ, J. a E. RÁŽOVÁ. *Sociální služby a příspěvek na péči: komentář, právní předpisy ...*, s. 58.

⁶¹ Příspěvek na péči. *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Sociální služby* [online]. 2.8.2016. [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://portal.mpsv.cz/soc/ssl/prispevek>

⁶² Srov. KRÁLOVÁ, J. a E. RÁŽOVÁ. *Sociální služby a příspěvek na péči: komentář, právní předpisy ...*, s. 33.

⁶³ Srov. Tamtéž, s. 64-66.

- osoba blízká, za níž je považován manžel nebo manželka, rodiče, děti a další příbuzní,
- asistent sociální péče dle § 83 zákona o sociálních službách,
- pomoc je možné využívat u více poskytovatelů zároveň.⁶⁴

Využívání příspěvku na péči

Hlavním cílem transformace sociálních služeb je především to, aby byly sociální služby příjemcům příspěvku na péči poskytovány v jejich přirozeném prostředí. Jelikož není v pobytových zařízeních dostatečná kapacita volných míst a není úplně rozvinut sektor terénních sociálních služeb, je v mnoha případech péče zajišťována osobami blízkými, tedy rodinou. Péče o osobu, která není soběstačná, může mít v rodině mnoho podob. Rozdíl v péči, kterou zajišťují rodinní příslušníci oproti rezidenčním zařízením, spočívá především v tom, že je poskytováno tolik péče, kolik je potřeba. Tato péče je nenahraditelná, protože je poskytována z lásky. Na jedné straně jsou rodiny, které zvládají péči o svého nesoběstačného člena velmi dobře, i když může být tato péče fyzicky i psychicky velice náročná. Na straně druhé jsou rodiny, které z obavy, že péči nezvládnou, se rozhodnou pro to, umístit tuto osobu do pobytového zařízení.⁶⁵

Podpora, pomoc a péče, kterou poskytují rodinní příslušníci, příbuzní či známý závislé osoby se nazývá neformální péče. Jedná se o péči, která je ekonomicky, ale i společensky velmi přínosná. Jde o formu bezplatné péče, která vede k rodinné soudržnosti a solidaritě mezi generacemi. Z hlediska dlouhodobé péče je velice významná a pro osoby závislé nepostradatelná. Podpora pečujících osob je ale nedostatečná. Náš sociálně – zdravotní systém si ji příliš necení a ani ji neulehčuje. Podpora ve formě pobírání příspěvku na péči jako náhrada příjmu ze zaměstnání není dostačující. Pečující osoby tak velmi těžce kombinují své zaměstnání a péči o osobu závislou na jejich pomoci. Jelikož je postavení pečujících osob nejisté, může se výrazným způsobem promítnout do péče o závislou osobu, která je poté nedostačující.⁶⁶

Aby mohla nesoběstačná osoba zůstat co nejdéle ve svém přirozeném prostředí a rodina, která o tuto osobu pečuje, si mohla na chvíli odpočinout, je vhodné zvolit tzv. sdílenou péči. Cílem této péče je umožnit závislé osobě žít vlastní nezávislý život ve své domácnosti, a to právě za pomoci rodiny a terénních sociálních služeb (např. pečovatelská služba), a to, jak to jen půjde, jak bude tento způsob praktický a bude

⁶⁴ Srov. Příspěvek na péči. *Rady a informace: Jak na úřadech*. [online]. 2.8.2016. [cit. 2019-03-20].

Dostupné na: <https://www.umirani.cz/rady-a-informace/prispevek-na-peci>

⁶⁵ Srov. PRŮŠA, L. Ekonomická efektivita zajišťování péče o příjemce příspěvku na péči: Výzkumná práce o příspěvku na péči. *Národní rada osob se zdravotním postižením* [online]. 2013 [cit. 2019-03-26].

Dostupné na: <http://www.nrzp.cz/images/PDF/vyzkum-socialni%20sluzby.pdf>

⁶⁶ Srov. Národní strategie rozvoje sociálních služeb na období 2016-2025: Strategické a analytické dokumenty k sociálním službám. *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Sociální služby* [online]. Praha, 21.3.2016 [cit. 2019-03-27]. s. 26-28. Dostupné na: <https://www.mpsv.cz/files/clanky/29624/NSRSS.pdf>

dávat smysl. Tento způsob spolupráce má velký vliv na kvalitní péči o nesoběstačné osoby a zároveň se sníží zátěž na rodinné příslušníky, kteří jsou v roli pečovatele.⁶⁷

Národní strategie rozvoje sociálních služeb na období 2016-2025 (2016) uvádí, že *z hlediska funkčnosti příspěvku na péči a jeho využívání budou zvažována opatření podporující sdílenou péči, zajišťující využívání registrovaných sociálních služeb.*⁶⁸ To znamená, že osoby závislé budou moci využívat formální i neformální péči, ale zároveň se též zajistí, že část z příspěvku na péči bude dodáno sociálním službám, které osoba závislá reálně odebírá.⁶⁹

Příspěvek na péči v současnosti není schopen naplnit potřeby závislých osob, zvláště co se týče míry podpory a potřeby péče. Zároveň se příliš nezajímá o potřeby pečujících osob.⁷⁰

⁶⁷ Srov. PRŮŠA, L. Ekonomická efektivita zajišťování péče o příjemce příspěvku na péči: Výzkumná práce o příspěvku na péči. *Národní rada osob se zdravotním postižením* [online]. 2013 [cit. 2019-03-26]. Dostupné na: <http://www.nrzp.cz/images/PDF/vyzkum-socialni%20sluzby.pdf>

⁶⁸ Národní strategie rozvoje sociálních služeb na období 2016-2025: Strategické a analytické dokumenty k sociálním službám. *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Sociální služby* [online]. Praha, 21.3.2016 [cit. 2019-03-27]. s. 74. Dostupné na: <https://www.mpsv.cz/files/clanky/29624/NSRSS.pdf>

⁶⁹ Srov. Tamtéž, s. 74.

⁷⁰ Srov. Tamtéž, s. 54.

2 Využití příspěvku na péči v pečovatelské službě Města Větrní

2.1 Cíl práce a výzkumné otázky

Cíl práce

Hlavním cílem této práce je zjistit, jakým způsobem uživatelé Domu s pečovatelskou službou ve Větrní, kteří pobírají příspěvek na péči, využívají nabízené služby a kolik za ně v průměru měsíčně zaplatí.

Dílčím cílem je zjistit, kdo jiný těmto konkrétním uživatelům další péči zajišťuje.

Výzkumné otázky

Ve své bakalářské práci jsem stanovila dvě výzkumné otázky. První výzkumná otázka byla sestavena na základě poznatků, které vedly ke zjištění konkrétního využití příspěvku na péči v pečovatelské službě. Druhá výzkumná otázka vedla ke zjištění toho, kdo jiný těmto konkrétním uživatelům další péči zajišťuje.

Výzkumná otázka č. 1:

Jaké je využití příspěvku na péči u uživatelů pečovatelské služby Domu s pečovatelskou službou?

H1 - Předpokládám, že všech dvacet uživatelů domu s pečovatelskou službou, kteří pobírají příspěvek na péči, jej budou čerpat na nákup služeb od PS, ale nikoliv v plné výši příspěvku, poněvadž část péče budou poskytovat osoby blízké.

Výzkumná otázka č. 2:

Jak je u těchto konkrétních uživatelů zajištěna další péče?

H2 – Předpokládám, že další péče je u těchto konkrétních uživatelů zajištěna osobami blízkými nebo jinými subjekty tak, aby byl příspěvek na péči čerpán v jeho poskytnuté výši.

2.2 Popis metody a techniky sběru dat

Metodou šetření v bakalářské práci je kvantitativní výzkum, v rámci kterého jsou ověřovány stanovené hypotézy, které vyplívají z teoretických východisek. Jestliže budou data zjištěná deduktivní metodou vzorci stanovené hypotézy odpovídat, bude tato označena za platnou, v případě opačném bude hypotéza zamítnuta a můj předpoklad tedy vyvrácen.

Pro zpracování metodologické části bakalářské práce byly použity dvě metody:

Metoda terénního výzkumu, jež je orientována na získávání potřebných dat o zkoumaných jevech a jejich následnou analýzu, přičemž tyto informace jsou vyhledávány v terénu.

Metoda matematicko-statistická, jejímž prostřednictvím je možné získaná data znázornit pomocí tabulek. Touto metodou je vyhodnocen terénní výzkum.

V rámci výzkumu byly použity následující techniky:

Data byla získávána prostřednictvím techniky písemných pramenů, a tedy analýzou úředního dokumentu.

Použití písemných dokumentů v sociologii umožňuje zkoumat i problémy, které jsou z časového či místního hlediska nepřístupné. Informace je možné získat ze zprostředkovaných zdrojů, kterými jsou různé typy písemných materiálů. Analýza těchto pramenů umožňuje mnohem přesnější formulaci výzkumných cílů, správnější vymezení problému výzkumu a plastičtější formulování výzkumných hypotéz. Pro potřeby sociologického výzkumu je možné písemné prameny využít jako zdroj dat, který nás zajímá. Jedná se o materiály, které obsahují poznatky o zkoumaném problému. Analýza těchto materiálů spočívá v identifikaci důležitých informací, jejich zaznamenání, případně změření a vyhodnocení.⁷¹

*„Úřední dokumenty se týkají poznatků o větších společenských skupinách, organizacích či jiných společenských útvarech. Postup zpracování těchto dokumentů je možný typologickou, konstruktivní, obsahovou nebo statistickou metodou. Nejčastějšími úředními dokumenty používanými v sociologických výzkumech jsou různé statistiky obsahující soupisy osob, věcí a jevů a jiné“.*⁷² Výhodou této techniky je možnost získat dané informace přímo z dokumentace uživatelů.

Město Větrní jako poskytovatel sociálních služeb, tedy pečovatelské služby si všechny dokumenty, které jsem analyzovala pro svůj výzkum, vytváří sama v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a prováděcí vyhlášky č. 505/2006 Sb., k zákonu o sociálních službách rozpracováním jednotlivých standardů kvality.

Mezi dokumenty, použité pro výzkum bakalářské práce, patří:

Vstupní dotazník pro uživatele pečovatelské služby Města Větrní

Z tohoto dokumentu bylo pro účely mé bakalářské práce analyzováno pohlaví respondentů, jejich věk, informace o příspěvku na péči, tedy stupeň závislosti a výše příspěvku.

⁷¹ Srov. ZICH, F. *Úvod do sociologického výzkumu*, s. 50-51.

⁷² Tamtéž, s. 54.

Smlouva o poskytování pečovatelské služby

Z tohoto dokumenty byly analyzovány všechny úkony, které si respondent u pečovatelské služby sjednal a zároveň se zavázal tyto úkony využívat.

Individuální plán uživatele pečovatelské služby Města Větrní

Z tohoto dokumentu byly analyzovány jednak samotné úkony, které si klient s pečovatelskou službou sjednal a jak je bude využívat, ale také jsou zde zaznamenány údaje o tom, kdo další se na potřebné péči o klienta podílí. Tento dokument byl pro účely mého výzkumu klíčový, protože právě zjištění, kdo další péči zajišťuje, je mým dílčím cílem. Do tohoto dokumentu si pečovatelky zaznamenávají jednak samotné plánování cílů s klientem, ale také obsahuje otázky, které se týkají zdravotního stavu (pokud je to pro poskytování naší služby důležité), jaká je klientovo orientace, komunikace, zrak a sluch, hygienické návyky, příjem jídla a jeho zajištění, pohyblivost, zda si nakoupí nebo nakupuje někdo jiný, jaké má rodinné vztahy, zda má přátele a jak hospodaří s penězi.

Přehled jednotlivých úkonů u uživatelů pečovatelské služby

Tento dokument byl ke zjištění mého hlavního cíle zásadní. Z tohoto dokumentu byly analyzovány všechny úkony, které respondenti pečovatelské služby, v daném měsíci využily a kolik za ně zaplatily. Pečovatelky si jednotlivé úkony do tohoto dokumentu zaznamenávají každý den a vedoucí pečovatelka následně na konci měsíce udělá vyúčtování, platbu si od uživatelů vybere a odevzdá do pokladny městského úřadu.

Data pro výzkum byla zpracována následovně:

1. Volba a následné oslovení respondentů žijících v domě s pečovatelskou službou, kteří mají přiznán příspěvek na péči.
2. Analýza pohlaví, věku, stupně závislosti a výše příspěvku na péči z dokumentu „Vstupní dotazník pro uživatele pečovatelské služby Města Větrní.“
3. Získání údajů o úkonech, které si respondent u PS sjednal, a to z dokumentu „Smlouva o poskytování pečovatelské služby.“
4. Získání informací o tom, jak často jednotlivé úkony v daném měsíci respondenti využívali a kolik za měsíc za tyto úkony zaplatili. Tato data byla získána z dokumentu „Přehled jednotlivých úkonů u uživatelů pečovatelské služby.“ Ze získaných údajů byly spočítány průměrné částky za celý rok 2018.
5. Posledním krokem bylo zjištění údajů o dalších subjektech poskytujících respondentům péči (např. zda má rodinu, přátele či někoho jiného, kdo mu vypomáhá a jak často apod.), přičemž tato data byla získávána z individuálních plánů.

2.3 Popis výzkumného terénu a vzorku respondentů

2.3.1 Popis výzkumného terénu

Výzkum pro účely mé bakalářské práce byl uskutečněn v Domě s pečovatelskou službou ve Větrní. Data o jednotlivých respondentech byly analyzovány od ledna 2018 do prosince 2018, tedy za celý kalendářní rok, celkem ze čtyř dokumentů pečovatelské služby.

*„Pečovatelská služba Města Větrní vznikla k 1.5.1997 (tehdy obec Větrní) převodem činností, tj. poskytováním pečovatelské služby a bezplatným převodem hmotného majetku od tehdejšího Okresního úřadu v Českém Krumlově, který byl zřizovatelem této sociální služby“.*⁷³

*„Od 1.7.2007 byla tehdy obec Větrní zaregistrována dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách jako poskytovatel pečovatelské služby u Krajského úřadu Jihočeského kraje, odbor sociálních věcí a zdravotnictví. Registrací služby podle zákona o sociálních službách došlo k zařazení poskytovatele Obce Větrní do Registru poskytovatelů sociálních služeb vedených Ministerstvem práce a sociálních věcí Č“.*⁷⁴

*„Posláním pečovatelské služby ve Větrní je umožňovat seniorům, tělesně a zdravotně postiženým občanům města, kteří jsou v nepříznivé sociální situaci, prostřednictvím poskytovaných sociálních služeb žít důstojně a co nejdéle v jejich přirozeném prostředí“.*⁷⁵

Pečovatelská služba poskytuje své služby klientům, kteří žijí na území města Větrní a v jeho okolí a je jedno, zda žijí ve svých vlastních bytech či domech, v nájemních bytech či v domech s pečovatelskou službou.

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na uživatele, kteří žijí v domě s pečovatelskou službou. Na území města Větrní jsou dva domy s pečovatelskou službou, jeden je v horní části města, druhý v dolní části města. Výzkumným terénem v mé práci byl pečovatelský dům v horní části města a to proto, že zde mají všichni respondenti přiznán příspěvek na péči.

V domě s pečovatelskou službou má město k dispozici několik bytů, které poskytují do pronájmu. Tyto byty se nazývají „byty zvláštního určení“ a je zde podmínkou využívat pečovatelské služby. Pečovatelská služba do těchto bytů ke svým klientům dochází a poskytuje pomoc při aktivitách denního života a pomoc v péči o domácnost.⁷⁶

Dům s pečovatelskou službou, kde proběhl výzkum, leží v centru města. V domě je 24 bytových jednotek. Současně obývá tyto byty 20 klientů. Dva byty, které se spojily

⁷³ KOCHOVÁ, K. *Využívání služeb seniory v Domě s pečovatelskou službou ve Větrní*. Absolventská práce, s.40.

⁷⁴ Tamtéž, s. 40.

⁷⁵ Pečovatelská služba Města Větrní. *Oficiální stránky Města Větrní: Pečovatelská služba*.

[online]. 2014 [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: <http://www.obecvetrni.cz/index.php?page=pecovatelska>

⁷⁶ Srov. JANEČKOVÁ, H. *Sociální práce se starými lidmi*, s.178.

v jeden, mají k dispozici zaměstnanci pečovatelské služby. Jeden byt se začal v roce 2018 rekonstruovat na klubovnu a jeden byt není dlouhodobě obsazen z důvodu rekonstrukce. Dům má tři podlaží a samozřejmě je výtah. Všechny byty pro klienty jsou o velikosti 1+1. Každý byt má své bezbariérové sociální zařízení se sprchovým koutem a kuchyňkou. Další místnost klienti využívají ke spaní a odpočinku u televize. Pečovatelská služba má čtyři zaměstnance, z toho tři pečovatelky, jednu vedoucí pečovatelku a celý chod pečovatelské služby řídí vedoucí odboru vnitřních věcí a sociálních služeb. Každá pečovatelka má určitý počet klientů, a to jak v domě s pečovatelskou službou, tak v terénu. Jsou svým klientům tzv. klíčovými pracovníky a poskytují jim dle dohody sjednané úkony. Vedoucí pečovatelka má na starosti administrativu, např. sepisuje s budoucími klienty žádosti o poskytování pečovatelské služby, připravuje smlouvy o poskytování pečovatelské služby, zakládá klientům karty, kontroluje individuální plánování, přiděluje pečovatelkám klienty, dohlíží na jejich činnost, dělá vyúčtování, navštěvuje klienty a zkoumá spokojenost, pracuje jako aktivizační pracovník a jiné.

Uživatelům se bydlení v domě s pečovatelskou službou velice líbí. Jednak prostory k bydlení, které jsou pro ně dostačující a také nájemné, které se v těchto bytech nezvyšuje. Dále je velkým pozitivem to, že jsou všichni v důchodu, ať ve starobním nebo v invalidním a mají společná témata k popovídání. Naši uživatelé se pravidelně scházejí, prozatím sice na chodbách, kde mají udělané sezení, ale v nejbližší době bude pro ně k dispozici klubovna. Povídají si, slaví svátky, narozeniny, pletou nebo hrají karty. V létě sedávají venku na lavičce a do budoucna zde bude pro ně vybudována pergola.

Cílem pečovatelské služby Města Větrní je:

- Poskytovat kvalitní sociální službu, která bude individuálně přizpůsobena potřebám a požadavkům každého uživatele
- Napomáhat zachování plnohodnotného a kvalitního způsobu života občanů města Větrní, kteří z důvodu věku či nepříznivého zdravotního stavu potřebují pomoc
- Poskytovat takové služby, které budou cenově dostupné pro všechny uživatele
- Konkrétní úkony uživateli poskytovat pouze na základě jeho výslovné zakázky, a to takovým způsobem, aby byla respektována jeho důstojnost, zdravotní stav a v co největší míře podporována jeho samostatnost.⁷⁷

Pečovatelská služba ve Větrní je poskytována pouze ve všední dny, a to od pondělí do pátku v čase od 7.00 do 15.30. O víkendech a svátcích služba poskytována není.

Pečovatelky poskytují dle dohody s klientem, popřípadě s jeho rodinou několik základních činností, mezi které patří:

⁷⁷ Srov. Pečovatelská služba Města Větrní. *Oficiální stránky Města Větrní: Pečovatelská služba*. [online]. 2014 [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: <http://www.obecvetrni.cz/index.php?page=pecovatelska>

- Pomoc při zvládnání úkonů péče o vlastní osobu (např. pomoc při oblékání a svlékání, pomoc a podpora při podávání jídla a pití, pomoc při prostorové orientaci, pomoc při přesunu na vozík či lůžko...)
- Pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu (např. pomoc při použití WC, pomoc při úkonech osobní hygieny...)
- Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy (např. dovoz oběda, pomoc při přípravě jídla a pití...)
- Pomoc při zajištění chodu domácnosti (např. běžný úklid domácnosti, pomoc při zajištění velkého úklidu domácnosti, běžné nákupy a pochůzky, praní a žehlení osobního či ložního prádla...).
- Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím (např. doprovod k lékaři či na jiné instituce...).⁷⁸

2.3.2 Popis vzorku respondentů

Výzkumný vzorek je tvořen celkem dvaceti účelově vybranými respondenty staršími 18-ti let (12 žen a 8 mužů), kteří pobírají příspěvek na péči v různých stupních a žijí v Domě s pečovatelskou službou ve Větrní. Hlavním kritériem při výběru respondentů bylo minimálně jeden rok trvající využívání pečovatelské služby. Všichni respondenti byli seznámeni s účelem sběru dat a s použitím poskytnutých údajů souhlasí, což je potvrzeno písemným souhlasem každého respondenta, přičemž tento souhlas je z důvodu ochrany osobních údajů založen v mém osobním archivu.

V Tabulce je zobrazeno rozdělení respondentů z hlediska pohlaví, přičemž je zde patrná převaha žen (60 %) oproti 40 % respondentů opačného pohlaví.

Tabulka – představení vzorku respondentů dle pohlaví

Respondenti	Abs.
Ženy	12
Muži	8
Celkem	20

Zdroj: Vlastní výzkum

⁷⁸ Srov. Pečovatelská služba Města Větrní. *Oficiální stránky Města Větrní: Pečovatelská služba*. [online]. 2014 [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: <http://www.obecvetrni.cz/index.php?page=pecovatelska>

V Tabulce je zobrazeno rozdělení respondentů z hlediska věku. Z Tabulky je patrné, že v roce 2018 žilo v Domě s pečovatelskou službou ve Větrní nejvíce uživatelů ve věku 75-89 let, a to celých 70 %. Ve Věku 55-74 let zde žilo 20 % uživatelů a ve věku 90 let a více 10 % uživatelů.

Tabulka – představení vzorku respondentů dle věku

Věková skupina	Ženy	Muži
55-74 let	-	4
75-89 let	12	2
90 let a více	-	2
Celkem	12	8

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka znázorňuje vzorek respondentů dle stupně závislosti a s tím spojené výše PnP, přičemž uvedená data ukazují, že 45 % respondentů pobíralo PnP ve výši 880 Kč v I. stupni závislosti (z toho 40 % žen a 5 % mužů). PnP ve výši 4.400 Kč v II. stupni závislosti pobíralo taktéž 45 % respondentů (z toho 15 % žen a 30 % mužů). A 10 % respondentů pobíralo PnP ve výši 8.800 Kč ve III. stupni závislosti (z toho 5 % žen a 5 % mužů). PnP 13.200 Kč ve IV. stupni závislosti nepobíral žádný respondent.

Tabulka – představení vzorku respondentů dle stupně závislosti a výše příspěvku na péči (dále jen PnP)

Stupeň závislosti (výše PnP)	Ženy	Muži	Celkem
I. Stupeň (880 Kč)	8	1	9
II. Stupeň (4.400 Kč)	3	6	9
III. Stupeň (8.800 Kč)	1	1	2
IV. Stupeň (13.200 Kč)	-	-	-
Celkem	12	8	20

Zdroj: Vlastní výzkum

2.4 Prezentace získaných dat

Tabulky zobrazují základní údaje o každém respondentovi, tzn. pohlaví, věk, stupeň závislosti a z toho vyplývající výši výplaty PnP v porovnání se skutečně vynaloženými náklady za úkony poskytované pečovatelskou službou (dále jen PS) v roce 2018, případně dalšími subjekty, pokud je respondent využívá a jsou nám známe. V Tabulkách jsou také obsaženy konkrétní úkony, které pečovatelská služba poskytuje a respondent je využívá, přičemž toto je v Tabulkách doplněno o četnost využívání. V případě, že respondent využívá jiné služby, na které je dle zákonem stanovených podmínek možné použít PnP, jsou tyto v Tabulkách obsaženy a opět doplněny o údaj četnosti využívání těchto služeb v období uplynulého roku.

Z údajů v Tabulce vyplývá, že respondentka pobírající PnP v I. stupni závislosti použila na úhradu úkonů od PS v průměru 68 % z celkové výše příspěvku. Dále z Tabulky vyplývá, že respondentka služby využívala pravidelně.

Respondentka skutečně využila PnP na úhradu potřebné péče od PS. Další potřebnou péči o víkendy a svátcích zajišťovala rodina.

Domnívám se, že vzhledem k tomu, že respondentka pobírala PnP v I. stupni závislosti (lehká závislost), byla péče ze strany rodiny o víkendech a svátcích dostačující a PnP byl v jeho poskytované výši plně využit.

Tabulka - respondent č. 1, žena, věk 82 let, I. stupeň PnP

	Oblast podpory	Využívané úkony	Četnost podpory
Úkony od PS	Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy	Dovoz nebo donáška jídla	Denně
	Pomoc při zajištění chodu domácnosti	Běžné nákupy a pochůzky	3x týdně
		Pomoc při zajištění velkého úklidu domácnosti	2x ročně
Další péče	Rodinní příslušníci (syn a snacha)		víkendy, svátky
Výše PnP	880 Kč		
Úhrada za PS ⁷⁹	660 Kč		

Zdroj: Vlastní výzkum

⁷⁹ Pozn. uvedená částka je průměrným vynaloženým nákladem za jeden kalendářní měsíc v roce 2018.

Z údajů v Tabulce vyplývá, že respondentka pobírající PnP v I. stupni závislosti použila na úhradu úkonů od PS v průměru 74 % z celkové výše příspěvku. Dále z Tabulky vyplývá, že respondentka služby využívala pravidelně.

Respondentka skutečně využila PnP na úhradu potřebné péče od PS. Respondentka neměla nikoho blízkého, kdo by jí poskytl další potřebnou péči. Byla částečně schopna zvládnout péči o vlastní osobu.

Tabulka - respondent č. 2, žena, věk 79 let, I. stupeň PnP

	Oblast podpory	Využívané úkony	Četnost podpory
Úkony od PS	Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy	Dovoz nebo donáška jídla	Denně
	Pomoc při zajištění chodu domácnosti	Běžné nákupy a pochůzky	1x týdně
		Běžný úklid a údržba domácnosti	1x měsíčně
		Praní a žehlení ložního + osobního prádla	4x ročně
	Pomoc při zajištění velkého úklidu domácnosti	2x ročně	
Další péče	Žádná (bez rodiny)		obstará se sama
Výše PnP	880 Kč		
Úhrada za PS	650 Kč		

Zdroj: Vlastní výzkum

Z údajů v Tabulce vyplývá, že respondent pobírající PnP v I. stupni závislosti použil na úhradu úkonů od PS v průměru pouze 17 % z celkové výše příspěvku. Dále z Tabulky vyplývá, že respondent využíval služby nepravidelně.

Respondent využil pouze část PnP na úhradu potřebné péče od PS. Respondent měl pouze sestru, která ho navštívila 2x do roka k popovídání si. Nikoho jiného neměl, kdo by mu poskytl další potřebnou péči. Byl schopen zvládnout péči o vlastní osobu. Domnívám se, že v tomto případě nebyl PnP plně čerpán na potřebnou péči v jeho poskytnuté výši.

Tabulka - respondent č. 3, muž, věk 68 let, I. stupeň PnP

	Oblast podpory	Využívané úkony	Četnost podpory
Úkony od PS	Pomoc při zajištění chodu domácnosti	Běžné nákupy a pochůzky	2x měsíčně
		Praní a žehlení ložního + osobního prádla	2x ročně
Další péče	Žádná (sestra navštěvuje 2x ročně)		obstará se sám
Výše PnP	880 Kč		
Úhrada za PS	150 Kč		

Zdroj: Vlastní výzkum

Z údajů v Tabulce vyplývá, že respondentka pobírající PnP v I. stupni závislosti použila na úhradu úkonů od PS v průměru 63 % z celkové výše příspěvku. Dále z Tabulky vyplývá, že respondentka využívala služby pravidelně.

Respondentka využila PnP na úhradu potřebné péče od PS. Další potřebnou péči zajišťovala denně rodina. Domnívám se, že PnP byl v tomto případě v jeho plné výši využit na zajištění potřebné péče.

Tabulka - respondent č. 4, žena, věk 81 let, I. stupeň PnP

	Oblast podpory	Využívané úkony	Četnost podpory
Úkony od PS	Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy	Dovoz nebo donáška jídla	Denně
	Pomoc při zajištění chodu domácnosti	Běžné nákupy a pochůzky	1x měsíčně
	Pomoc při zvl. běžných úkonů péče o vlastní os.	(dohled) ⁸⁰	Denně
Další péče	Rodinní příslušníci (dcera)		Denně
Výše PnP	880 Kč		
Úhrada za PS	550 Kč		

Zdroj: Vlastní výzkum

Z údajů v Tabulce vyplývá, že respondentka pobírající PnP v I. stupni závislosti použila na úhradu úkonů od PS v průměru pouze 28 % z celkové výše příspěvku. Dále z Tabulky vyplývá, že respondentka využívala služby nepravidelně.

Respondentka využila pouze část PnP na úhradu potřebné péče od PS. Respondentka neměla nikoho blízkého, kdo by jí poskytl další potřebnou péči. Byla schopna zvládnout péči o vlastní osobu. Domnívám se, že v tomto případě nebyl PnP plně čerpán na potřebnou péči v jeho poskytnuté výši.

Tabulka - respondent č. 5, žena, věk 85 let, I. stupeň PnP

	Oblast podpory	Využívané úkony	Četnost podpory
Úkony od PS	Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy	Dovoz nebo donáška jídla	2x – 3x týdně
	Pomoc při zajištění chodu domácnosti	Běžné nákupy a pochůzky	2x měsíčně
		Pomoc při zajištění velkého úklidu domácnosti	2x ročně
Zprostředkování kontaktu se spol. prostř.	Doprovod k lékaři a zpět	1x měsíčně	
Další péče	Žádná (bez rodiny)		Obstará se sama
Výše PnP	880 Kč		
Úhrada za PS	250 Kč		

Zdroj: Vlastní výzkum

⁸⁰ Dohled nepatří mezi základní činnosti pečovatelské služby. Pečovatelská služba Města Větrní jej poskytuje na základě domluvy mezi rodinou a vedoucí odboru vnitřních věcí a sociálních služeb. Tento úkon je zaúčtován pod oblast podpory – pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu a účtován dle sazebníku úhrad za poskytnutou pečovatelskou službu, který je součástí přílohy I.

Z údajů v Tabulce vyplývá, že respondentka pobírající PnP v I. stupni závislosti použila na úhradu úkonů od PS v průměru 77 % z celkové výše příspěvku. Dále z Tabulky vyplývá, že respondentka využívala služby pravidelně.

Respondentka využila PnP na úhradu potřebné péče od PS. Respondentka měla syna, který jí navštívil 2x do roka k popovídání si. Nikoho jiného neměla, kdo by jí poskytl další potřebnou péči. Byla částečně schopna zvládnout péči o vlastní osobu.

Tabulka - respondent č. 6, žena, věk 79 let, I. stupeň PnP

	Oblast podpory	Využívané úkony	Četnost podpory
Úkony od PS	Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy	Dovoz nebo donáška jídla	Denně
	Pomoc při zajištění chodu domácnosti	Běžné nákupy a pochůzky	3x týdně
		Velké nákupy v obci	1x týdně
		Běžný úklid a údržba domácnosti	1x měsíčně
	Pomoc při zajištění velkého úklidu domácnosti	3x ročně	
Další péče	Žádná (syn navštěvuje 2x ročně)		obstará se sama
Výše PnP	880 Kč		
Úhrada za PS	680 Kč		

Zdroj: Vlastní výzkum

Z údajů v Tabulce vyplývá, že respondentka pobírající PnP v I. stupni závislosti použila na úhradu úkonů od PS v průměru 80 % z celkové výše příspěvku. Dále z Tabulky vyplývá, že respondentka využívala služby pravidelně.

Respondentka využila PnP na úhradu potřebné péče od PS. Další potřebnou péči jí 2x týdně zajišťovala rodina. Domnívám se, že vzhledem k tomu, že respondentka pobírala PnP v I. stupni závislosti (lehká závislost), byla péče rodiny 2x týdně dostačující. PnP byl tedy v jeho poskytnuté výši plně využit na zajištění potřebné péče.

Tabulka - respondent č. 7, žena, věk 78 let, I. stupeň PnP

	Oblast podpory	Využívané úkony	Četnost podpory
Úkony od PS	Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy	Dovoz nebo donáška jídla	Denně
	Pomoc při zajištění chodu domácnosti	Běžné nákupy a pochůzky	Denně
		Pomoc při zajištění velkého úklidu domácnosti	4x ročně
Další péče	Rodinní příslušníci (dcera + vnoučata)		2x týdně
Výše PnP	880 Kč		
Úhrada za PS	700 Kč		

Zdroj: Vlastní výzkum

Z údajů v Tabulce vyplývá, že respondentka pobírající PnP v I. stupni závislosti použila na úhradu úkonů od PS v průměru pouze 32 % z celkové výše příspěvku. Dále z Tabulky vyplývá, že respondentka využívala služby nepravidelně.

Respondentka byla částečně schopna zvládnout péči o vlastní osobu, blízká osoba o ni nepečovala a na úhradu služeb od PS byla využita pouze část PnP. Domnívám se, že v tomto případě nebyl PnP plně čerpán na potřebnou péči v jeho poskytnuté výši.

Tabulka - respondent č. 8, žena, věk 76 let, I. stupeň PnP

	Oblast podpory	Využívané úkony	Četnost podpory
Úkony od PS	Pomoc při zajištění chodu domácnosti	Běžné nákupy a pochůzky	2x týdně
		Velké nákupy v obci	1x měsíčně
		Běžný úklid a údržba domácnosti	1x měsíčně
		Pomoc při zajištění velkého úklidu domácnosti	2x ročně
	Praní a žehlení ložního i osobního prádla	1x za 2 měsíce	
	Zprostředkování kontaktu se spol. prostř.	Doprovod k lékaři a zpět	1x měsíčně
Další péče	Žádná (bez rodiny)		obstará se sama
Výše PnP	880 Kč		
Úhrada za PS	280 Kč		

Zdroj: Vlastní výzkum

Z údajů v Tabulce vyplývá, že respondentka pobírající PnP v I. stupni závislosti využívala služby pravidelně a použila na úhradu úkonů od PS příspěvek celý, a kromě toho použila na úhradu služeb i část svých příjmů z důchodu.

Respondentka využila celý PnP na úhradu potřebné péče od PS. Měla dceru, která jí navštívila 3x do roka pouze k popovídání si. Nikoho jiného neměla. Byla částečně schopna zvládnout péči o vlastní osobu.

Tabulka - respondent č. 9, žena, věk 76 let, I. stupeň PnP

	Oblast podpory	Využívané úkony	Četnost podpory
Úkony od PS	Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy	Dovoz nebo donáška jídla	Denně
	Pomoc při zajištění chodu domácnosti	Běžné nákupy a pochůzky	2x týdně
		Běžný úklid a údržba domácnosti	2x měsíčně
		Pomoc při zajištění velkého úklidu domácnosti	2x ročně
	Praní a žehlení ložního i osobního prádla	1x týdně	
Pomoc při osobní hygieně	Pomoc při úkonech osobní hygieny	1x týdně	
Další péče	Žádná (dcera navštěvuje 3x ročně)		obstará se sama
Výše PnP	880 Kč		
Úhrada za PS	1000 Kč		

Zdroj: Vlastní výzkum

Z údajů v Tabulce vyplývá, že respondentka pobírající PnP ve II. stupni závislosti použila na úhradu úkonů od PS v průměru pouze 10 % z celkové výše příspěvku. Dále z Tabulky vyplývá, že respondentka využívala služby příležitostně.

Respondentka využila pouze minimální část PnP na úhradu péče od PS. Další péči o víkendech a svátcích zajišťovala rodina. Domnívám se, že vzhledem k tomu, že respondentka pobírala PnP ve II. stupni závislosti (středně těžká závislost), byla péče ze strany rodiny nedostatečná a PnP tedy nebyl plně využit na zajištění potřebné péče.

Tabulka - respondent č. 10, žena, věk 81 let, II. stupeň PnP

	Oblast podpory	Využívané úkony	Četnost podpory
Úkony od PS	Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy	Dovoz nebo donáška jídla	Denně
	Pomoc při zajištění chodu domácnosti	Běžné nákupy a pochůzky	1x měsíčně
Další péče	Rodinní příslušníci (dcera + syn)		víkendy, svátky
Výše PnP	4.400 Kč		
Úhrada za PS	450 Kč		

Zdroj: Vlastní výzkum

Z údajů v Tabulce vyplývá, že respondent pobírající PnP ve II. stupni závislosti použil na úhradu úkonů od PS v průměru pouze 45 % z celkové výše příspěvku. Dále z Tabulky vyplývá, že respondent využíval služby pravidelně.

Respondent byl částečně schopen zvládnout péči o vlastní osobu, blízká osoba o něho nepečovala a na úhradu služeb PS využil pouze část PnP. Domnívám se, že v tomto případě nebyl PnP plně čerpán na potřebnou péči v jeho poskytnuté výši.

Tabulka - respondent č. 11, muž, věk 67 let, II. stupeň PnP

	Oblast podpory	Využívané úkony	Četnost podpory
Úkony od PS	Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy	Dovoz nebo donáška jídla	Denně
		Pomoc při přípravě jídla a pití	Denně oběd
	Pomoc při zajištění chodu domácnosti	Běžné nákupy a pochůzky	Denně
		Velké nákupy v obci	1x měsíčně
		Běžný úklid a údržba domácnosti	1x týdně
		Pomoc při zajištění velkého úklidu domácnosti	4x ročně
		Praní a žehlení ložního i osobního prádla	1x měsíčně
	Zprostředkování kontaktu se spol. prostředím	Doprovod k lékaři a zpět	1x za 3 měsíce
Další péče	Žádná (bez rodiny)		obstará se sama
Výše PnP	4.400 Kč		
Úhrada za PS	2.000 Kč		

Zdroj: Vlastní výzkum

Z údajů v Tabulce vyplývá, že respondentka pobírající PnP ve II. stupni závislosti použila na úhradu úkonů od PS v průměru pouze 20 % z celkové výše příspěvku. Dále z Tabulky vyplývá, že respondentka využívala služby pravidelně.

Respondentka využila pouze minimální část PnP na úhradu potřebné péče od PS. Další potřebnou péči zajišťovala denně rodina. Domnívám se, že u respondentky pobírající PnP ve II. stupni závislosti (středně těžká závislost) byla potřebná péče zajištěna zcela, jednak tím, že využívala pravidelně pečovatelské služby a denně jí pomáhala rodina. V tomto případě byl PnP v jeho poskytnuté výši plně využit.

Tabulka - respondent č. 12, žena, věk 81 let, II. stupeň PnP

	Oblast podpory	Využívané úkony	Četnost podpory
Úkony od PS	Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy	Dovoz nebo donáška jídla	Denně
		Pomoc při přípravě jídla a pití	Denně snídaně + oběd
	Pomoc při zajištění chodu domácnosti	Běžné nákupy a pochůzky	3x týdně
		Pomoc při zajištění velkého úklidu domácnosti	2x ročně
	Pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní os.	(dohled) ⁸¹	Denně
	Pomoc při osobní hygieně	Pomoc při úkonech osobní hygieny	2x týdně
Zprostředkování kontaktu se spol. prostředím	Doprovod k lékaři a zpět	1x za 3 měsíce	
Další péče	Rodinní příslušníci (dcera + vnučka)		Denně
Výše PnP	4.400 Kč		
Úhrada za PS	900 Kč		

Zdroj: Vlastní výzkum

⁸¹ Dohled nepatří mezi základní činnosti pečovatelské služby. Pečovatelská služba Města Větrní jej poskytuje na základě domluvy mezi rodinou a vedoucí odboru vnitřních věcí a sociálních služeb. Tento úkon je zaúčtován pod oblast podpory – pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu a účtován dle sazebníku úhrad za poskytnutou pečovatelskou službu.

Z údajů v Tabulce vyplývá, že respondent pobírající PnP ve II. stupni závislosti použil na úhradu úkonů od PS v průměru pouze 17 % z celkové výše příspěvku. Dále z Tabulky vyplývá, že respondent využíval služby pravidelně.

Respondent využil pouze minimální část PnP na úhradu potřebné péče od PS. Respondent měl bratra, který ho navštívil 1x do měsíce, ale pouze k popovídání si. Nikoho jiného neměl, kdo by mu poskytl další potřebnou péči. Byl částečně schopen zvládnout péči o vlastní osobu. Domnívám se, že v tomto případě nebyl PnP plně čerpán na potřebnou péči v jeho poskytnuté výši.

Tabulka - respondent č. 13, muž, věk 64 let, II. stupeň PnP

	Oblast podpory	Využívané úkony	Četnost podpory
Úkony od PS	Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy	Dovoz nebo donáška jídla	Denně
	Pomoc při zajištění chodu domácnosti	Běžné nákupy a pochůzky	3x měsíčně
		Velké nákupy v obci	1x měsíčně
		Běžný úklid a údržba domácnosti	2x měsíčně
		Pomoc při zajištění velkého úklidu domácnosti	2x ročně
		Údržba domácích spotřebičů	1x měsíčně
		Praní a žehlení ložního i osobního prádla	1x měsíčně
		Žehlení prádla	2x měsíčně
Další péče	Žádná (bratr navštěvuje 1x měsíčně)		obstará se sám
Výše PnP	4.400 Kč		
Úhrada za PS	750 Kč		

Zdroj: Vlastní výzkum

Z údajů v Tabulce vyplývá, že respondent pobírající PnP ve II. stupni závislosti použil na úhradu úkonů od PS v průměru pouze 34 % z celkové výše příspěvku. Dále z Tabulky vyplývá, že respondent využíval služby pravidelně.

Respondent využil pouze část PnP na úhradu potřebné péče od PS. Respondent neměl nikoho blízkého, kdo by mu poskytl další potřebnou péči. Byl částečně schopen zvládnout péči o vlastní osobu. Domnívám se, že v tomto případě nebyl PnP plně čerpán na potřebnou péči v jeho poskytnuté výši.

Tabulka - respondent č. 14, muž, věk 84 let, II. stupeň PnP

	Oblast podpory	Využívané úkony	Četnost podpory
Úkony od PS	Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy	Dovoz nebo donáška jídla	Denně
	Pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní os.	(dohled) ⁸²	Denně
	Pomoc při zajištění chodu domácnosti	Běžné nákupy a pochůzky	3x týdně
		Velké nákupy v obci	1x týdně
		Běžný úklid a údržba domácnosti	1x týdně
		Pomoc při zajištění velkého úklidu domácnosti	4x ročně
		Praní a žehlení ložního i osobního prádla	4x měsíčně
Zprostředkování kontaktu se spol. prostředím	Doprovod k lékaři a zpět	1x za dva měsíce	
Další péče	Žádná (bez rodiny)		obstará se sám
Výše PnP	4.400 Kč		
Úhrada za PS	1.500 Kč		

Zdroj: Vlastní výzkum

⁸² Dohled nepatří mezi základní činnosti pečovatelské služby. Pečovatelská služba Města Větrní jej poskytuje na základě domluvy mezi uživatelem a vedoucí odboru vnitřních věcí a sociálních služeb. Tento úkon je zaúčtován pod oblast podpory – pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu a účtován dle sazebníku úhrad za poskytnutou pečovatelskou službu.

Z údajů v Tabulce vyplývá, že respondent pobírající PnP ve II. stupni závislosti použil na úhradu úkonů od PS v průměru pouze 15 % z celkové výše příspěvku. Dále z Tabulky vyplývá, že respondent využíval služby pravidelně.

Respondent využil pouze minimální část PnP na úhradu potřebné péče od PS. Další potřebnou péči zajišťovala denně rodina. Domnívám se, že u respondenta pobírajícího PnP ve II. stupni závislosti (středně těžká závislost) byla potřebná péče zajištěna zcela, jednak tím, že využíval pravidelně pečovatelské služby a denně mu pomáhala rodina. V tomto případě byl PnP v jeho poskytnuté výši plně využit.

Tabulka - respondent č. 15, muž, věk 91 let, II. stupeň PnP

	Oblast podpory	Využívané úkony	Četnost podpory
Úkony od PS	Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy	Dovoz oběda	Denně
	Pomoc při zajištění chodu domácnosti	Běžné nákupy a pochůzky	1x měsíčně
		Běžný úklid a údržba domácnosti	Denně
Další péče	Rodinní příslušníci (dcera + zeť)		Denně
Výše PnP	4.400 Kč		
Úhrada za PS	650 Kč		

Zdroj: Vlastní výzkum

Z údajů v Tabulce vyplývá, že respondent pobírající PnP ve II. stupni závislosti použil na úhradu úkonů od PS v průměru pouze 10 % z celkové výše příspěvku. Dále z Tabulky vyplývá, že respondent využíval služby příležitostně.

Respondent využil pouze minimální část PnP na úhradu potřebné péče od PS. Další potřebnou péči zajišťovala denně rodina. Domnívám se, že u respondenta pobírajícího PnP ve II. stupni závislosti (středně těžká závislost) byla potřebná péče zajištěna zcela, pečovatelské služby sice využíval v nízkém rozsahu, denně mu ale pomáhala rodina. V tomto případě byl PnP v jeho poskytnuté výši plně využit.

Tabulka - respondent č. 16, muž, věk 92 let, II. stupeň PnP

	Oblast podpory	Využívané úkony	Četnost podpory
Úkony od PS	Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy	Dovoz oběda	Denně
	Pomoc při zajištění chodu domácnosti	Běžné nákupy a pochůzky	1x měsíčně
Další péče	Rodinní příslušníci (dcera)		Denně
Výše PnP	4.400 Kč		
Úhrada za PS	450 Kč		

Zdroj: Vlastní výzkum

Z údajů v Tabulce vyplývá, že respondent pobírající PnP ve II. stupni závislosti použil na úhradu úkonů od PS v průměru pouze 23 % z celkové výše příspěvku. Dále z Tabulky vyplývá, že respondent využíval služby pravidelně.

Respondent využil pouze minimální část PnP na úhradu potřebné péče od PS. Další potřebnou péči zajišťovala denně rodina. Domnívám se, že u respondenta pobírajícího PnP ve II. stupni závislosti (středně těžká závislost) byla potřebná péče zajištěna zcela, jednak tím, že využíval pravidelně pečovatelské služby a denně mu pomáhala rodina. V tomto případě byl PnP v jeho poskytnuté výši plně využit.

Tabulka - respondent č. 17, muž, věk 85 let, II. stupeň PnP

	Oblast podpory	Využívané úkony	Četnost podpory
Úkony od PS	Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy	Dovoz nebo donáška jídla	Denně
		Pomoc při přípravě jídla a pití	denně snídaně + oběd
	Pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní os.	Pomoc při oblékání a svlékání	Denně
Další péče	Rodinní příslušníci (dcera + synové)		Denně
Výše PnP	4.400 Kč		
Úhrada za PS	1.000 Kč		

Zdroj: Vlastní výzkum

Z údajů v Tabulce vyplývá, že respondentka pobírající PnP ve II. stupni závislosti použila na úhradu úkonů od PS v průměru pouze 11 % z celkové výše příspěvku příspěvku. Dále z Tabulky vyplývá, že respondentka využívala služby nepravidelně.

Respondentka využila pouze minimální část PnP na úhradu potřebné péče od PS. Respondentka měla bratra, který jí navštívil 2x do roka pouze k popovídání si. Nikdo jiný jí další péči neposkytl. Byla částečně schopna zvládnout péči o vlastní osobu. Domnívám se, že v tomto případě nebyl PnP plně čerpán na potřebnou péči v jeho poskytnuté výši.

Tabulka - respondent č. 18, žena, věk 76 let, II. stupeň PnP

	Oblast podpory	Využívané úkony	Četnost podpory
Úkony od PS	Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy	Dovoz nebo donáška jídla	Denně
	Pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní os.	(převaz) ⁸³	1x měsíčně
	Pomoc při zajištění chodu domácnosti	Běžné nákupy a pochůzky	2x měsíčně
	Zprostředkování kontaktu se spol. prostředím	Doprovod k lékaři a zpět	1x za 3 měsíce
Další péče	Žádná (bratr navštěvuje 2x ročně)		Obstará se sama
Výše PnP	4.400 Kč		
Úhrada za PS	500 Kč		

Zdroj: Vlastní výzkum

⁸³ Převaz nepatří mezi základní činnosti pečovatelské služby. Pečovatelská služba Města Větrní jej poskytuje na základě domluvy mezi uživatelem a vedoucí odboru vnitřních věcí a sociálních služeb. Tento úkon je zaúčtován pod oblast podpory – pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu a účtován dle sazebníku úhrad za poskytnutou pečovatelskou službu.

Z údajů v Tabulce vyplývá, že respondentka pobírající PnP ve III. stupni závislosti použila na úhradu úkonů od PS v průměru pouze 0,3 % z celkové výše příspěvku. Dále z Tabulky vyplývá, že respondentka využívala služby příležitostně.

Respondentka využila pouze minimální část PnP na úhradu potřebné péče od PS. Další potřebnou péči zajišťovala denně rodina. Domnívám se, že u respondentky pobírající PnP ve III. stupni závislosti (těžká závislost) byla potřebná péče zajištěna zcela, pečovatelské služby sice využívala jen příležitostně, denně jí ale pomáhala rodina. V tomto případě byl PnP v jeho poskytnuté výši plně využit.

Tabulka - respondent č. 19, žena, věk 75 let, III. stupeň PnP

	Oblast podpory	Využívané úkony	Četnost podpory
	Pomoc při zajištění chodu domácnosti	Pomoc při zajištění velkého úklidu domácnosti	1x ročně
		Běžné nákupy a pochůzky	2x měsíčně
Další péče	Rodinní příslušníci (dcera, syn, vnučka)		Denně
Výše PnP	8.800 Kč		
Úhrada za PS	30 Kč		

Zdroj: Vlastní výzkum

Z údajů v Tabulce vyplývá, že respondent pobírající PnP ve III. stupni závislosti použil na úhradu úkonů od PS v průměru pouze 4 % z celkové výše příspěvku. Dále z Tabulky vyplývá, že respondent využíval služby příležitostně.

Respondent využil pouze minimální část PnP na úhradu potřebné péče od PS. Respondent neměl rodinu, 2x v týdnu mu vypomáhala pouze rodinná známá. Byl částečně schopen zvládnout péči o vlastní osobu.

Domnívám se, že vzhledem k tomu, že respondent pobíral PnP ve III. stupni závislosti (těžká závislost), byla péče ze strany známé pouze 2x v týdnu nedostatečná. Dále se domnívám, že i v tomto případě nebyl PnP plně čerpán na potřebnou péči v jeho poskytnuté výši.

Tabulka - respondent č. 20, muž, věk 55 let, III. stupeň PnP

	Oblast podpory	Využívané úkony	Četnost podpory
	Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy	Dovoz oběda	2x týdně
	Pomoc při zajištění chodu domácnosti	Běžné nákupy a pochůzky	1x týdně
		Pomoc při zajištění velkého úklidu domácnosti	1x měsíčně
Další péče	Známá (bez rodiny)		2x týdně
Výše PnP	8.800 Kč		
Úhrada za PS	350 Kč		

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka znázorňuje průměrné procentuální využití PnP na pečovatelské služby. Je zde patrné, že respondenti pobírající PnP v I. stupni závislosti skutečně PnP využívali na nákup služeb od PS, a to ve větší míře než respondenti pobírající PnP ve II. a III. stupni závislosti. Překvapující je, že respondenti ve III. stupni závislosti, tedy s nejvyšší výplatou PnP využili na nákup služeb jen nepatrnou část.

Tabulka - přehled o průměrném procentuálním využití respondentů PnP na služby PS v roce 2018

	I. stupeň PnP	II. stupeň PnP	III. stupeň PnP
Průměrné využití u jednotlivých respondentů v %	100 %	45 %	4 %
	80 %	34 %	0,3 %
	77 %	23 %	
	74 %	20 %	
	68 %	17 %	
	63 %	15 %	
	32 %	11 %	
	28 %	10 %	
17 %	10 %		
Celkem v %	60 %	21 %	2 %

Zdroj: Vlastní výzkum

2.5 Vyhodnocení výsledků

V této části jsou popsány celkové výsledky výzkumu. Kapitola obsahuje odpovědi na výzkumné otázky a verifikaci hypotéz vycházejících z výzkumných otázek.

Výzkumná otázka č. 1

Jaké je využití příspěvku na péči u uživatelů pečovatelské služby domu s pečovatelskou službou?

H1 - Předpokládám, že všech dvacet uživatelů domu s pečovatelskou službou, kteří pobírají PnP, jej budou čerpat na nákup služeb od PS, ale nikoliv v plné výši příspěvku, poněvadž část péče budou poskytovat osoby blízké.

Výzkumná otázka vedla ke zjištění, zda a v jaké míře uživatelé domu s pečovatelskou službou využívají PnP na nákup služeb od PS, tedy na zajištění potřebné péče. Ze získaných dat je patrné, že všichni respondenti využívali úkony, které měli sjednané ve smlouvě o poskytování PS. Bylo prokázáno, že 60 % respondentů využívalo služby pravidelně, 20 % nepravidelně a 20 % příležitostně. Nejčastěji respondenti využívali

běžné nákupy a pochůzky, a to v 95 %. Dovoz oběda využilo 85 % respondentů, pomoc při zajištění velkého úklidu domácnosti 65 % respondentů, běžný úklid domácnosti 40 % respondentů, praní a žehlení ložního i osobního prádla 35 % respondentů, doprovod k lékaři a zpět 30 % respondentů, velké nákupy v obci 25 % respondentů, pomoc při zvládání běžných úkonů péče o vlastní osobu (dohled, převaz) 20 % respondentů, pomoc při přípravě jídla a pití 15 % respondentů, pomoc při úkonech osobní hygieny 1 % respondentů, pomoc při oblékání a svlékání 0,5 % respondentů, samostatné žehlení prádla 0,5 % respondentů a údržba domácích spotřebičů taktéž 0,5 % respondentů.

Z výzkumného šetření také vyplývá, že PnP byl skutečně využit na nákup služeb od PS pouze u šesti respondentů, u pěti respondentů byl využit z části a u devíti respondentů minimálně. Dále z šetření vyplývá, že tři respondenti čerpali PnP na nákup služeb od PS zcela, deset respondentů čerpalo PnP na nákup služeb od PS, ale také od osob blízkých a v sedmi případech byl čerpán pouze z části, a to na nákup služeb od PS, nikdo jiný těmto respondentům již další péči neposkytl. Při zaměření na výši poskytovaného PnP v jednotlivých stupních závislosti a skutečně vynaložené náklady uživatelů PS na potřebné služby bylo šetřením zjištěno, že uživatelé v I. stupni závislosti využili na služby od PS největší část poskytnutých finančních prostředků. U pěti respondentů se výše vynaložených nákladů pohybovala od 60 % a více. U jednoho z respondentů byly náklady vynaložené na služby dokonce vyšší než výše PnP. Méně než 60 % z PnP použili na služby čtyři respondenti z této skupiny. Žádný z respondentů zařazených do II. stupně závislosti nevyužil na potřebnou péči více než 45 % PnP. U sedmi z devíti respondentů skutečně vynaložené náklady nepřesahovaly 23 % a více než 40 % použil na potřebné služby pouze jeden respondent. Zajímavým zjištěním byla skutečnost, že respondenti ve III. stupni závislosti, a tedy s největší výplatou PnP, využívali na potřebné služby nejmenší část PnP, kdy respondentem č. 19 byly na služby použity pouze 0,3 % PnP a respondentem č. 20 pouze 4 % PnP. Dále z výzkumného šetření vyplývá, že PnP byl více využit na nákup služeb od PS ženami než muži.

H1 – Byla potvrzena

Všichni uživatelé domu s pečovatelskou službou, kteří pobírali PnP, jej čerpali na nákup služeb od PS, ale nikoliv v plné výši příspěvku, poněvadž část péče jim poskytovaly osoby blízké.

Výzkumná otázka č. 2

Jak je u těchto konkrétních uživatelů zajištěna další péče?

H2 – Předpokládám, že další péče je u těchto konkrétních uživatelů zajištěna osobami blízkými nebo jinými subjekty tak, aby byl PnP čerpán v jeho poskytnuté výši.

Výzkumná otázka vedla ke zjištění, kdo další zajišťuje těmto konkrétním uživatelům další péči. Ze získaných dat je patrné, že další péči zajišťovali rodinní příslušníci u šesti respondentů denně. V tomto případě byla péče poskytnuta zcela, potřeby uživatelů byly naplněny a PnP byl skutečně využit na zajištění potřebné péče v plné jeho poskytnuté

výši. U dvou respondentů byla péče ze strany rodiny a známé poskytována 2x týdně. V případě respondentky, která pobírala PnP v I. stupni závislosti (lehká závislost) byla péče dostatečná, potřeby byly naplněny a PnP byl tak využit na zajištění potřebné péče v jeho plné poskytnuté výši. U respondenta, který pobíral PnP ve III. stupni závislosti (těžká závislost) byla péče nedostatečná, jeho potřeby naplněny nebyly, a tudíž PnP nemohl být využit na zajištění potřebné péče v jeho plné poskytnuté výši. Dvěma respondentům rodina péči poskytovala pouze o víkendech a svátcích. U respondentky, která pobírala PnP v I. stupni závislosti (lehká závislost) byla péče ze strany rodiny dostačující, její potřeby byly naplněny a PnP byl tak využit na zajištění potřebné péče v jeho plné výši, ale v případě druhé respondentky, která pobírala PnP ve II. stupni závislosti (středně těžká závislost) byla péče ze strany rodiny nedostatečná, potřeby naplněny nebyly, a tudíž PnP nemohl být využit v jeho celé výši na zajištění potřebné péče. Dále z výzkumného šetření vyplynulo, že u deseti respondentů nebyla kromě PS zajištěna žádná další péče. Z těchto deseti respondentů pouze tři čerpali PnP na nákup služeb od PS zcela. Pět respondentů mělo sice rodinu, ale ta jej navštěvovala pouze minimálně, v jednom případě 1x měsíčně a ve čtyřech případech 2x – 3x ročně. Pět respondentů nemělo žádnou rodinu, ani nikoho jiného, kdo by jim další potřebnou péči zajistil. V sedmi těchto případech, kdy nebyla zajištěna žádná další péče se prokázalo, že PnP skutečně nebyl plně využit v jeho poskytnuté výši na zajištění potřebné péče a potřeby těchto respondentů nemohly být naplněny. Zajímavým zjištěním byla skutečnost, že dva respondenti pobírající PnP ve II. stupni závislosti zaplatili za pečovatelské služby mezi 30-50 % PnP a dva respondenti taktéž ve II. stupni závislosti zaplatili za pečovatelské služby dokonce méně než 20 % PnP, což je vzhledem k tomu, že nemají nikoho, kdo by jim poskytl další potřebnou péči velmi málo.

H2 – Nebyla potvrzena

Další potřebnou péči zajišťovaly osoby blízké pouze u deseti respondentů, tedy z poloviny. PnP byl ale čerpán v jeho celé poskytnuté výši v osmi případech, ve dvou případech plně čerpán nebyl, protože péče ze strany osob blízkých byla nedostatečná a nebyly tak naplněny potřeby uživatelů.

Diskuze

Cílem výzkumné části bakalářské práce bylo zjistit, jakým způsobem uživatelé domu s pečovatelskou službou ve Větrní, kteří pobírají příspěvek na péči, využívají nabízené služby a kolik za ně v průměru měsíčně zaplatí a kdo jiný těmto konkrétním uživatelům další péči zajišťuje.

Ke zjištění stanovených cílů byla použita metoda analýzy dokumentů, kterými byly: Vstupní dotazník pro uživatele pečovatelské služby Města Větrní, Smlouva o poskytování pečovatelské služby, Individuální plán uživatele pečovatelské služby Města Větrní a Přehled jednotlivých úkonů u uživatelů pečovatelské služby, přičemž osloveno bylo celkem dvacet uživatelů pečovatelské služby, kterým je vyplácen příspěvek na péči v I., II. nebo III. stupni závislosti.

Analýzou dokumentů byly získány poznatky o tom, jaký stupeň závislosti v souvislosti s příspěvkem na péči u uživatelů PS převažuje, v jaké míře je u jednotlivých uživatelů příspěvek na péči využit, tzn. kolik procent z vyplácené částky uživatelé využijí na potřebnou péči od pečovatelské služby, jaké služby jsou u uživatelů preferované a kdo jiný uživatelům další péči zajišťuje.

Při ověření první hypotézy, kterou byl předpoklad, že všech dvacet uživatelů domu s pečovatelskou službou, kteří pobírají PnP, jej budou čerpat na nákup služeb od PS, ale nikoliv v plné výši příspěvku, poněvadž část péče budou poskytovat osoby blízké, bylo zjištěno, že PnP nebyl na nákup služeb od PS sice využit u všech respondentů v plné výši, což bylo hypotézou předpokládáno. Ovšem počet respondentů, kterým byla poskytována péče osobou blízkou, je nižší, než počet respondentů, kteří využili na nákup služeb od PS pouze část PnP. A tedy z celkového počtu 20 respondentů využilo PnP na péči od osoby blízké 50 % respondentů, ale na služby poskytované PS nebyl PnP v plné výši využit u 85 % respondentů, což znamená, že zde máme 35 % respondentů, u kterých výše čerpání PnP neodpovídá výši nákladů za potřebnou péči, a nemůžeme tak hovořit o efektivním využití příspěvku.

Zde bychom mohli polemizovat nad několika otázkami. Jedná se o plýtvání finančních prostředků určených na potřebnou péči? Můžeme hledat příčinu v nedokonalém a chybně nastaveném procesu řízení o přiznání PnP? Jsou kritéria pro zjištění stupně závislosti nastavená tak, aby byla účinná? Do jaké míry a jak často je realizována kontrola PnP a na jakém základě k této kontrole dochází?

Dostupné zdroje uvádí, že krajské pobočky Úřadu práce mají povinnost provádět kontroly využívání přiznaného příspěvku na péči, avšak jen u určitých příjemců, kteří jsou vybíráni pouze namátkově nebo z důvodu případného podezření na zneužívání této dávky.⁸⁴ Tyto informace jsem si ověřila u krajské pobočky Úřadu práce v Českém Krumlově a jsou pravdivé.

⁸⁴ Srov. Kontrola využívání příspěvku na péči. *Příspěvek na péči: Práva a povinnosti*. [online]. 2015 [cit. 2019-03-21]. Dostupné na: <http://www.prispevek-na-peci.cz/kontrola-vyuzivani.html>

Vzhledem k tomu, že respondenti zapojeni do výzkumu jsou starší 55 let (viz tabulka č. 2), je zlepšení zdravotního stavu vedoucí ke snížení potřebě péče jako možná příčina nízkého využití PnP nepravděpodobné. Pravděpodobnější příčiny tohoto jevu budou dle mého názoru vycházet jednak od samotných uživatelů, kteří čerpají finance, jež jim byly přiznány, ale již nejsou moc ochotni za služby platit a také od subjektů působících právě v samotném řízení a těch, jež podmínky a kritéria řízení spolu s kontrolou využívání PnP nastavují a uvádějí v platnost. Pokud by bylo využívání příspěvku skutečně kontrolováno, nemohlo by dojít k situaci, jíž vidíme např. u respondenta č. 18, kterému byl na základě sociálního šetření stanoven II. stupeň závislosti a z výplaty PnP, která činí měsíčně 4.400 Kč je na potřebnou péči využito pouhých 500 Kč měsíčně, přičemž tento stav trval jeden celý rok. Zbývá tedy 3.900 Kč, které nebyly využité tak, jak by měli a otázkou je, kde se tedy nachází 46.800 Kč?⁸⁵ Další otázkou je, kam skutečně oteklo 105.240 Kč, které byly respondentem č. 19 v roce 2018 využity na péči od osoby blízké? Respondent uvádí denní návštěvy syna, dcery a vnučky, ovšem jak tyto návštěvy probíhají a jakou péči tyto osoby skutečně poskytují?

Pokud péči zajišťuje osoba blízká je problémem prokázat využití příspěvku. Rodina si mezi sebou žádné vyúčtování za poskytování služeb nedělá a úřady práce se spokojí jen s informacemi komu a v jaké výši je částka poskytována a respektují to. Příspěvek by ale měl být zcela využit na zajištění péče.⁸⁶

Zajímavé jsou údaje obsažené v tabulce č. 24, která ukazuje průměrné procentuální využití PnP na pečovatelské služby u respondentů v jednotlivých stupních závislosti. Z údajů je jasně viditelný fakt, že respondenti pobírající PnP v I. stupni závislosti skutečně PnP využívali na nákup služeb od PS ve větší míře než respondenti pobírající PnP ve II. a III. stupni závislosti. Překvapující je zjištění, že respondenti ve III. stupni závislosti, tedy s nejvyšší výplatou PnP využili na nákup služeb jen nepatrnou část a to 0,3 % u respondenta č. 19 a 4 % u respondenta č. 20. Ani u respondentů ve II. stupni závislosti nemůžeme využití PnP považovat za efektivní a účelně využitě. Proč tomu tak je? V čem jsou tedy kritéria, na jejichž základě je PnP přiznáván chybně nastavená? Co by se mělo změnit a jak by se to mělo změnit? Tyto otázky by byly zajímavým podnětem pro další výzkum.

Druhou hypotézou bylo předpokládáno, že další péče je u těchto konkrétních uživatelů zajištěna osobami blízkými nebo jinými subjekty tak, aby byl PnP čerpán v jeho poskytnuté výši. Pokud se podíváme na jednotlivé skupiny (I., II. a III. stupeň PnP), tak je patrné následující:

- Respondenti v I. stupni PnP využili PnP na úhradu služeb od PS v průměru v roce 2018 v 60 % a pouze jeden z devíti respondentů využil denně ještě dalšího poskytovatele péče, konkrétně rodinu, jeden pouze 2x v týdnu a jeden pouze o víkendech a svátcích,

⁸⁵ Jedná se o částku vypočítanou z průměru, a tedy z průměrného měsíčního využití PnP v roce 2018.

⁸⁶ Srov. Kontrola využívání příspěvku na péči. *Příspěvek na péči: Práva a povinnosti*. [online]. 2015 [cit. 2019-03-21]. Dostupné na: <http://www.prispevek-na-peci.cz/kontrola-vyuzivani.html>

- Respondenti ve II. stupni PnP využili PnP na úhradu služeb od PS v průměru v roce 2018 v 21 % a u čtyř respondentů z devíti byla denně poskytována ještě jiná péče a u jednoho pouze o víkendech a svátcích
- Respondenti v III. stupni PnP jsou ve výzkumu pouze dva, z nichž pouze u jednoho byla využita denně další péče kromě péče poskytované od PS a u jednoho pouze 2x v týdnu, přičemž ani u jednoho z respondentů nepřesáhli náklady na péči od PS 4 % z celkové vyplácené částky PnP.

Z výše uvedeného je patrné, že s vyšším stupněm závislosti narůstá také péče rodiny, ale klesá využití PnP na služby, resp. klesá prokazatelné efektivní využití PnP.

Zde je také důležité zmínit, jak je možné, že pouze šesti respondentům poskytuje péči rodina denně a ti ostatní se musí spokojit s péčí jen 2x týdně či pouze o víkendech a svátcích? Odpovědi na tyto otázky mohou být různé. Např. trvalé bydliště rodinných příslušníků, kteří žijí ve stejném městě a mají to tak blízko nebo v druhém případě bydlí mimo město, dále to může být zaměstnání rodinných příslušníků, někteří mohou být v důchodovém věku, a naopak mohou být pracovní vytížení. Dalším příkladem může být přílišná starostlivost rodiny o seniora, že bez nich péči nezvládne a chtějí mít jistotu nebo naopak starostlivost rodiny chybí. Může se jednat také o skutečnou potřebu péče, kdy senior není schopen mimo PS zajistit péči o vlastní osobu nebo naopak senior nechce být na nikom závislý, někoho „obtěžovat“, tak raději vše zvládá sám. Může to také být z finančních důvodů, kdy rodina ví, že senior pobírá PnP a chtějí peníze pro sebe nebo naopak senior nechce za péči platit a raději si peníze šetří nebo bere péči ze strany rodiny jako samozřejmost a rodině za pomoc neplatí. Důvodem ale také může být fakt, že je rodina uvedena v žádosti o PnP jako pečující osoba, tak to berou jako povinnost se postarat. Důvodů může být mnoho, ale na tyto otázky se velice špatně hledá odpověď, protože ani senior ani jeho rodina nemusí říci pravdu.

Jak to, že ti ostatní fungují bez patřičné pomoci? Na tuto otázku je také velice těžké odpovědět. Jednak se domnívám, že tito uživatelé chtějí zůstat co nejdéle ve svém přirozeném prostředí, tedy neopouštět svůj „domov“, proto se snaží a péči o svou osobu zvládají. Dalším důvodem může být to, že nechtějí za služby platit, když to zvládají sami a peníze si šetří, jak říkají, na „horší časy“. V tomto případě si myslím, že PnP skutečně slouží jako částka, kterou příjemci zahrnují jako přilepšení ke svému důchodu.

Problémem je, že rodina, která je v roli pečujících osob není dostatečně podporována. Těžce kombinuje své zaměstnání s péčí o svého blízkého závislého člena. Čeští zaměstnavatelé nejsou ochotni zkrátit, popřípadě upravit pracovní dobu, a tak mnoho těchto pečujících osob opouští svá zaměstnání, aby mohli o svého člena pečovat a jsou odkázáni pouze na finanční prostředky z poskytovaného příspěvku na péči. Tím dochází ke snížení příjmu pečující osoby.⁸⁷ Důležité je sladit pracovní i profesní život. Proto

⁸⁷ Srov. Národní strategie rozvoje sociálních služeb na období 2016-2025: Strategické a analytické dokumenty k sociálním službám. *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Sociální služby* [online]. Praha, 21.3.2016 [cit. 2019-03-27]. s.28. Dostupné na: <https://www.mpsv.cz/files/clanky/29624/NSRSS.pdf>

byla zavedena tzv. pečovatelská dovolená, která by měla pečující osobě umožnit na určitou dobu opustit své zaměstnání, aby mohla pečovat o závislou osobu až po dobu třech měsíců. Po tuto dobu je pečující osobě vyplácena náhrada mzdy.⁸⁸

Národní strategie rozvoje sociálních služeb (2016) uvádí, že současný systém financování sociálních služeb včetně příspěvku na péči není dlouhodobě udržitelný. Nároky na financování sociálních služeb ze státních zdrojů se rok od roku zvyšují. Řešení problému spočívá ve způsobu upravení financování sociálních služeb tak, aby byl dlouhodobě stabilní, udržitelný a aby skutečně reagoval na potřeby klientů. Strategie dokonce uvádí, že PnP využívá k úhradě služeb u registrovaných poskytovatelů pouze přibližně třetina osob, kterým je příspěvek vyplácen. Pokud by se nezměnil systém financování sociálních služeb, budou požadavky na státní rozpočet dále narůstat, aniž by došlo k účelnému a efektivnímu využití těchto prostředků. Dále by měl být využit hlavně potenciál rodiny, jejíž péče je pro většinu závislých osob přirozená a finančně nejefektivnější.⁸⁹

Problém spatřuji také v celkovém nastavení systému přiznávání a využívání příspěvku. Na jedné straně bylo cílem umožnit příjemcům příspěvku, aby si sami rozhodli, kdo jim potřebnou péči poskytne a komu za ni zaplatí a na straně druhé není stoprocentně prokazatelné, zda vůbec byly tyto peněžní prostředky využity na potřebnou péči. Kontrola využívání PnP je pouze řešením důsledku chybného nastavení systému. Domnívám se, že systém by měl být nastaven tak, aby bylo skutečně prokazatelné, kdo péči poskytuje a v jakém rozsahu, nejen, že je tato osoba uvedena v žádosti o poskytnutí příspěvku. Možná by tím došlo k zefektivnění jeho čerpání a využívání a uživatelé příspěvku by čerpaly příspěvek v takové výši, v jaké ho skutečně potřebují a využijí.

Průša (2013) v Analýze ekonomické efektivity zajišťování péče o příjemce příspěvku na péči uvádí, že:

- zhruba dvě třetiny příjemců PnP nevyužívají žádného registrovaného poskytovatele sociálních služeb, aby zabezpečili své potřeby
- tři pětiny příjemců PnP si z příspěvku hradí léky a více než čtvrtina si z příspěvku hradí náklady na dopravu, jako jsou např. pohonné hmoty či jízdné
- zhruba čtvrtina příjemců si hradí z příspěvku úklidové služby, necelá pětina využívá dovoz nebo donášku jídla, pečovatelku zhruba desetina příjemců
- případné zvýšení příspěvku nepovede k jeho efektivitě a výraznému investování do sociálních služeb, které poskytují profesionální péči; příjemci příspěvku, ale také pečující osoby budou příspěvek využívat na věci, které nesouvisí s poskytováním péče

⁸⁸ Srov. Národní strategie rozvoje sociálních služeb na období 2016-2025: Strategické a analytické dokumenty k sociálním službám. *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Sociální služby* [online]. Praha, 21.3.2016 [cit. 2019-03-27]. s.74. Dostupné na: <https://www.mpsv.cz/files/clanky/29624/NSRSS.pdf>

⁸⁹ Srov. Tamtéž, s. 22.

- nevyužívání příspěvku na profesionální služby souvisí s vysokou cenou těchto služeb, kdy klienti nechtějí nebo nejsou schopni za tyto služby platit
- dalším důvodem může také být nedostatečná informovanost o profesionálních sociálních službách
- u příjemců příspěvku, kteří mají vyšší stupeň závislosti, se náklady na péči zvyšují a vzhledem k tomu, že je péče náročná, se snižuje míra zneužívání této dávky
- aby se zvýšila efektivita péče o příjemce PnP, měla by se změnit forma výplaty této dávky a také by měla být zvýšena kontrolní činnost krajských poboček Úřadu práce ČR, které dostatečně nezjišťují, zda je příspěvek využíván na zajištění potřebné péče.⁹⁰

⁹⁰ Srov. PRŮŠA, L. Analýza ekonomické efektivity zajišťování péče o příjemce příspěvku na péči. *Podpora procesů v sociálních službách: Efektivita příspěvku*. [online]. 2013 [cit. 2019-03-28]. s. 11-13. Dostupné na: <http://www.podporaprocessu.cz/wp-content/uploads/2013/02/analyza.pdf>

ZÁVĚR

V této bakalářské práci nazvané „specifika čerpání příspěvku na péči v domě s pečovatelskou službou“, došlo skrze uvedení významu pečovatelské služby k objasnění smyslu a významu příspěvku na péči v pečovatelské službě.

Teoretická východiska měla dle odborné literatury celkově objasnit význam pečovatelské služby, sociální práci s uživateli této služby, činnosti, které dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách pečovatelská služba poskytuje. A dále objasnit úhradu nákladů za její poskytování, a to příspěvek na péči. Domnívám se, že tato část byla vzhledem k cíli mé práce naplněna.

Ve výzkumné části nazvané „využití příspěvku na péči v pečovatelské službě Města Větrní“ bylo zjistiť, jakým způsobem uživatelé pečovatelské služby žijících v domě s pečovatelskou službou, kteří pobírají příspěvek na péči, využívají nabízené služby a kolik za ně v průměru měsíčně zaplatí. Na tento cíl navazuje další dílčí cíl, kdo jiný těmto konkrétním uživatelům další péči zajišťuje. Zda rodina či jiný subjekt.

V souvislosti se stanovenými cíli byly vytvořeny dvě výzkumné otázky: 1. Jaké je využití příspěvku na péči u uživatelů pečovatelské služby Města Větrní? 2. Jak je u těchto konkrétních uživatelů zajištěna další péče? Výzkumný vzorek tvořilo dvacet respondentů, tedy osob starších 18-ti let pobírajících příspěvek na péči v různém stupni závislosti, žijících v domě s pečovatelskou službou ve Větrní. Vzhledem ke stanoveným cílům byly informace pro výzkum práce získány z několika úředních dokumentů. Tyto dokumenty byly analyzovány tak, aby objasnily cíle práce. Domnívám se, že i tato část byla splněna.

Výzkumné šetření prokázalo, že hypotéza č. 1 byla potvrzena. U jedenácti respondentů z dvaceti bylo prokázáno, že PnP byl skutečně čerpán na zajištění potřebné péče v jeho poskytnuté výši. Osm respondentů PnP čerpalo z části na nákup služeb od PS a také od osob blízkých. U devíti respondentů byl PnP čerpán pouze z části, tudíž nebyl v jeho poskytnuté výši plně využit na zajištění potřebné péče. Tito respondenti PnP čerpali z části na nákup služeb od PS, ale další péče již nebyla poskytnuta nebo nebyla poskytnuta dostatečně.

Dále výzkumné šetření prokázalo, že hypotéza č. 2 nebyla potvrzena. Další potřebná péče byla poskytována osobami blízkými pouze u deseti respondentů, tedy jen u poloviny všech. PnP byl ale zde čerpán v jeho poskytnuté výši pouze v osmi případech. Ve dvou případech nebyl čerpán plně, protože péče ze strany osob blízkých nebyla dostatečná a nemohly tak být naplněny základní potřeby těchto uživatelů.

Příspěvek na péči je sociální dávka, která slouží k tomu, aby si osoba, která je závislá na pomoci jiné fyzické osoby mohla zaplatit potřebnou péči a je jedno, kdo tuto péči bude zajišťovat. Někteří lidé, kteří tuto sociální dávku pobírají, si skutečně náklady na péči o jejich osobu z tohoto hradí. Na druhé straně jsou tací, kteří tuto sociální dávku pojmají spíše jako příspěvek ke svému důchodu, což jsem se snažila ve své práci

objasnit. Pro někoho se mé výsledné informace mohou stát překvapením, ale výsledky výzkumu jsou pravdivé a reálné.

Jelikož pracuji již šestnáct let u pečovatelské služby Města Věttní a mám přístup k těmto vedeným informacím, pro mne samotnou výsledky výzkumu překvapující nebyly. Lidé, kteří u nás příspěvek na péči pobírají, jsou neustále informováni o tom, k čemu je tato sociální dávka určena. Někdo si tyto informace rád vyslechne a pochopí, jiný jen pokrčí rameny a řekne, že živobytí je drahé a důchody malé.

Touto prací jsem chtěla také převážně svému okolí dokázat, že ne všichni tuto sociální dávku využívají tak, jak by měli, tedy na zajištění potřebné péče. Jelikož můj výzkum probíhal pouze v jednom zařízení, nemohu tedy posoudit, jaká je situace v dalších podobných zařízeních. Tato problematika by si jistě zasloužila hloubkové zaměření. I tak si myslím a přála bych si, aby krajské pobočky Úřadu práce posílily své kontroly a zaměřily se tak na skutečné využití této sociální dávky.

Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje

BICKOVÁ, L. *Individuální plánování a role klíčového pracovníka v sociálních službách*. Tábor: Asociace poskytovatelů sociálních služeb České republiky, 2011. ISBN 978-80-904668-1-4.

ČÁMSKÝ, P., J. SEMBDNER a D. KRUTILOVÁ. *Sociální služby v ČR v teorii a praxi*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0027-7.

GEIST, B. *Sociologický slovník*. Praha: Victoria Publishing, 1993. ISBN 80-85605-28-7.

HARTL, P. a H. HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000. ISBN 978-80-7367-569-1.

HAŠKOVCOVÁ, H. *Fenomén stáří*. Vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. ISBN 9788087109199.

HAUKE, M. *Pečovatelská služba a individuální plánování: praktický průvodce*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3849-9.

HOLMEROVÁ, I. *Průvodce vyšším věkem: manuál pro seniory a jejich pečovatele*. Praha: Mladá fronta, 2014. Lékař a pacient. ISBN 978-80-204-3119-6.

HROZENSKÁ, M. a D. DVOŘÁČKOVÁ. *Sociální péče o seniory*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4139-0.

CHLOUPKOVÁ, S. *Jednání se zájemcem o službu sociální péče od A do Z*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4678-4.

JANEČKOVÁ H. Sociální práce se starými lidmi. In MATOUŠEK, O., P. KODYMOVÁ a J. KOLÁČKOVÁ, ed. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-x.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Pečovatelská služba v České republice*. Tábor: Asociace poskytovatelů sociálních služeb České republiky, 2010. ISBN 80-904668-0-7.

KRÁLOVÁ, J. a E. RÁŽOVÁ. *Sociální služby a příspěvek na péči: komentář, právní předpisy ...* Olomouc: ANAG, 2007. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7263-748-5.

MALÍKOVÁ, E. *Péče o seniory v pobytových zařízeních*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3148-3.

MLÝNKOVÁ, J. *Pečovatelství: učebnice pro obor sociální péče - pečovatelská činnost*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3184-1.

MUSIL, L. *Ráda bych Vám pomohla, ale--: dilemata práce s klienty v organizacích*. Brno: Marek Zeman, 2004. ISBN 80-903070-1-9.

MUSIL, L., K. KUBALČÍKOVÁ a O. HUBÍKOVÁ. *Kultura poskytování osobních sociálních služeb: případová studie Pečovatelské služby: zpráva z druhé fáze výzkumu*. Brno: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2002. ISBN neuvedeno.

PEŠLOVÁ, Radka. *Právní průvodce pečujících 2012*. Brno: Moravskoslezský kruh, 2012. Pečuj doma. ISBN 978-80-260-1924-4.

PRUDKÁ, Š. *Sociální služby pro seniory v kontextu sociální politiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-839-0.

PRŮŠA, Ladislav. *Ekonomie sociálních služeb. 2., aktualiz. a rozš. vyd.* Praha: ASPI, 2007. ISBN 978-80-7357-255-6.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5.

ZICH, F. *Úvod do sociologického výzkumu*. Praha: Eupress, 2004. ISBN 80-86754-19-7.

Časopisecké zdroje

BUKÁČKOVÁ, J. Domácí péče u nás. Odborný časopis zdravotnických pracovníků v sociálních službách. *Ošetrovatelská péče*. Brno: Siviliana, roč. 2011, č. 6, s. 5. ISSN 2336-1603.

LATTENBERGOVÁ, M. Zbavení/omezení způsobilosti občana. Odborný časopis zdravotnických pracovníků v sociálních službách. *Ošetrovatelská péče*. Brno: Siviliana, 2011, roč. 2, č. 1, s. 32-33. ISSN 1213-2330.

MARKOVICSOVÁ, M. Vzájemná spolupráce rodin a pobytových zařízení sociálních služeb. Odborný časopis zdravotnických pracovníků v sociálních službách. *Ošetrovatelská péče*. Brno: Siviliana, roč. 2013, č. 1, s. 4-5. ISSN 2336-1603.

Elektronické zdroje

Bílá kniha v sociálních službách: Konzultační dokument. *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Sociální služby* [online]. 2003 [cit. 2019-03-04].

Dostupné na: https://www.mpsv.cz/files/clanky/736/bila_kniha.pdf

Kontrola využívání příspěvku na péči. *Příspěvek na péči: Práva a povinnosti*. [online]. 2015 [cit. 2019-03-21].

Dostupné na: <http://www.prispevek-na-peci.cz/kontrola-vyuzivani.html>

Národní strategie rozvoje sociálních služeb na období 2016-2025: Strategické a analytické dokumenty k sociálním službám. *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Sociální služby* [online]. Praha, 21.3.2016 [cit. 2019-03-27].

Dostupné na: <https://www.mpsv.cz/files/clanky/29624/NSRSS.pdf>

Pečovateľská služba. *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Sociální služby*. [online]. 10.8.2017 [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://www.mpsv.cz/cs/18661>

Pečovateľská služba Města Větrní. *Oficiální stránky Města Větrní: Pečovateľská služba*. [online]. 2014 [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: <http://www.obecvetrni.cz/index.php?page=pecovatelska>

PRŮŠA, L. Analýza ekonomické efektivity zajišťování péče o příjemce příspěvku na péči. *Podpora procesů v sociálních službách: Efektivita příspěvku*. [online]. 2013 [cit. 2019-03-28]. Dostupné na: <http://www.podporaprocessu.cz/wp-content/uploads/2013/02/analyza.pdf>

PRŮŠA, L. Ekonomická efektivita zajišťování péče o příjemce příspěvku na péči: Výzkumná práce o příspěvku na péči. *Národní rada osob se zdravotním postižením*. [online]. 2013 [cit. 2019-03-26]. Dostupné na: <http://www.nrzp.cz/images/PDF/vyzkum-socialni%20sluzby.pdf>

Příspěvek na péči. *Rady a informace: Jak na úřadech*. [online]. 2.8.2016. [cit. 2019-03-20]. Dostupné na: <https://www.umirani.cz/rady-a-informace/prispevek-na-peci>

Příspěvek na péči. *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Sociální služby*. [online]. 2.8.2016. [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://portal.mpsv.cz/soc/ssl/prispevek>

Stručný průvodce zákonem o sociálních službách. *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Sociální služby*. [online]. Praha, 2006. [cit. 2019-03-19]. Dostupné na: <https://www.mpsv.cz/files/clanky/3222/zlom170x170web.pdf>

Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. [online]. 29. 11. 2006. [cit.2019-02-15]. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/zakony/sbirka-zakonu/vyhlaska-ze-dne-7-cervence-2016-kterou-se-meni-vyhlaska-c-5052006-sb-kterou-se-provadeji-nektera-ustanoveni-zakona-o-socialnich-sluzbach-ve-zneni-pozdejsich-predpisu-21158.html>

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. *Sbírka zákonů*. [online]. 14. 3. 2006. [cit. 2019-02-15]. § 40. Dostupné na: <https://zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>

Seznam příloh

Příloha I. Sazebník úhrad za poskytnutou pečovatelskou službu Města Větrní

Příloha I. - Sazebník úhrad za poskytnutou pečovatelskou službu Města Větrní

O B E C V Ě T Ř N Í			
Odbor vnitřních věcí a sociálních služeb Na Žofině 191, 382 11 Větrní , tel. 380731544			
SAZEBNÍK Úhrad za poskytnutou pečovatelskou službu dle zákona č.108/2006 Sb. a § 6 prováděcí vyhlášky č.505/2006 Sb., v platném znění schválený Usnesením rady obce č. 27/2011 s platností ode dne 1.1.2011			
			maximální částky za:
			15 min. 30 min. 1 hod.
1) Základní činnosti při poskytování pečovatelské služby se zajišťují v rozsahu těchto úkonů			
a) pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu: za všechny vyjmenované v bodech 1 - 4 celkem	25 Kč	50 Kč	100 Kč
1. pomoc a podpora při podávání jídla a pití,	25 Kč	50 Kč	100 Kč
2. pomoc při oblékání a svlékání včetně speciálních pomůcek,	25 Kč	50 Kč	100 Kč
3. pomoc při prostorové orientaci, samostatném pohybu ve vnitřním prostoru,	25 Kč	50 Kč	100 Kč
4. pomoc při přesunu na lůžko nebo vozík,	25 Kč	50 Kč	100 Kč
b) pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu:za všechny vyjmenované 1 - 3 celkem	25 Kč	50 Kč	100 Kč
1. pomoc při úkonech osobní hygieny,	25 Kč	50 Kč	100 Kč
2. pomoc při základní péči o vlasy a nehty,	25 Kč	50 Kč	100 Kč
3. pomoc při použití WC,	25 Kč	50 Kč	100 Kč
c) poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy:	maximální částky za:		
1. dovoz nebo donáška jídla,	20 Kč/úkon		
	maximální částky za:		
	15 min.	30 min.	1 hod.
2. pomoc při přípravě jídla a pití,	25 Kč	50 Kč	100 Kč
3. příprava a podání jídla a pití,	25 Kč	50 Kč	100 Kč
Tato základní činnost může být zajišťována jen v rozsahu úkonů bodu 2 a 3,			
	maximální částky za:		
	15 min.	30 min.	1 hod.
d) pomoc při zajištění chodu domácnosti:	25 Kč	50 Kč	100 Kč
1. běžný úklid a údržba domácnosti (vytírání, vysávání, utírání prachu, mytí sanitárního zařízení, mytí nádobí, odpady)	25 Kč	50 Kč	100 Kč
2. údržba domácích spotřebičů,	25 Kč	50 Kč	100 Kč
3. pomoc při zajištění velkého úklidu domácnosti, například sezónního úklidu, úklidu po malování (mytí nábytku, dveří, mytí oken včetně praní a věšení záclon, úklid a přerovnání obsahu skříní apod.),	25 Kč	50 Kč	100 Kč
4. donáška vody	25 Kč	50 Kč	100 Kč
5. běžné nákupy a pochůzky, pausační částka za půl hodiny 15 Kč	15 Kč/ úkon		
6. velký nákup, například týdenní nákup, nákup ošacení a nezbytného vybavení domácnosti - v obci	30 Kč/ úkon		
7. velký nákup, například týdenní nákup, nákup ošacení a nezbytného vybavení domácnosti - mimo obec	100 Kč/úkon		
8. praní a žehlení ložního prádla, popřípadě jeho drobné opravy,	50 Kč/ 1 kg prádla		
9. praní a žehlení osobního prádla, popřípadě jeho drobné opravy,	50 Kč/ 1 kg prádla		
10. praní a žehlení ložního nebo osobního prádla, popř. jeho drobné opravy, za použití vlastního pracího prášku	40 Kč/ 1 kg prádla		
11. žehlení prádla	30 Kč/ 1 kg prádla		
	maximální částky za:		
	15 min.	30 min.	1 hod.
e) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím:	25 Kč	50 Kč	100 Kč
1. doprovázení dospělých k lékaři, na orgány veřejné moci a instituce poskytující veřejné služby a doprovázení zpět (pro osamělé uživatele využívající pravidelně některé z úkonů pečovatelské služby uvedené v sazebníku pod bodem 1, písm. a), b), c), d)			
Fakultativní činnost: dle § 35 odst. 4, zák. 108/2006 Sb.	maximální částky:		
1. Pronájem jídonosičů (měsíční paušál)	25,- Kč		

Abstrakt

KOCHOVÁ, K. *Specifika čerpání příspěvku na péči v domě s pečovatelskou službou*. České Budějovice 2019. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra etiky, psychologie a charitativní práce. Vedoucí práce Mgr. Markéta Elich, Ph.D.

Klíčová slova: pečovatelská služba, dům s pečovatelskou službou, stupeň závislosti, příspěvek na péči

Bakalářská práce se zabývá využitím příspěvku na péči u uživatelů pečovatelské služby, kteří žijí v domě s pečovatelskou službou.

Teoretická východiska popisují pečovatelskou službu, sociální práci s uživateli pečovatelské služby, základní činnosti, které tato služba poskytuje a zaměřují se na úhradu nákladů za tyto služby, a to na příspěvek na péči. Výzkumná část nazvaná „Využití příspěvku na péči v pečovatelské službě Města Větřní“ zahrnuje cíl práce a výzkumné otázky. Cílem je zjistit, jakým způsobem uživatelé pečovatelské služby Domu s pečovatelskou službou ve Větřní, kteří pobírají příspěvek na péči, využívají nabízené služby a kolik za ně v průměru měsíčně zaplatí. Dílčím cílem je pak zjistit, kdo jiný těmto konkrétním uživatelům další péči zajišťuje.

Abstract

The Specifics of drawing the allowance for care in the nursing home

Keywords: nursing service, nursing home, dependency level, care allowance

The bachelor thesis deals with the use of care allowance for nursing service users living in a nursing home.

The thesis has two main parts. The theoretical basis describe the nursing service, social work with the nursing service users, the basic activities that this service provides and focuses on the costs of these services, namely the care allowance. Research part called “Utilization of care allowance in the care service of the town of Větrní” includes the aim of the work and research questions. The aim is to find out how users of nursing care of nursing home in Větrní who receive care allowance use the offered services and how much they pay on average per month. The partial goal is to find out who else provides additional care to these particular users.